

Ferðamannalandið Ísland: Draumaland eða Djöflaeyja?

Konráð S. Guðjónsson

Kynning á Ferðabjónustuúttekt
Greiningardeildar Arion banka

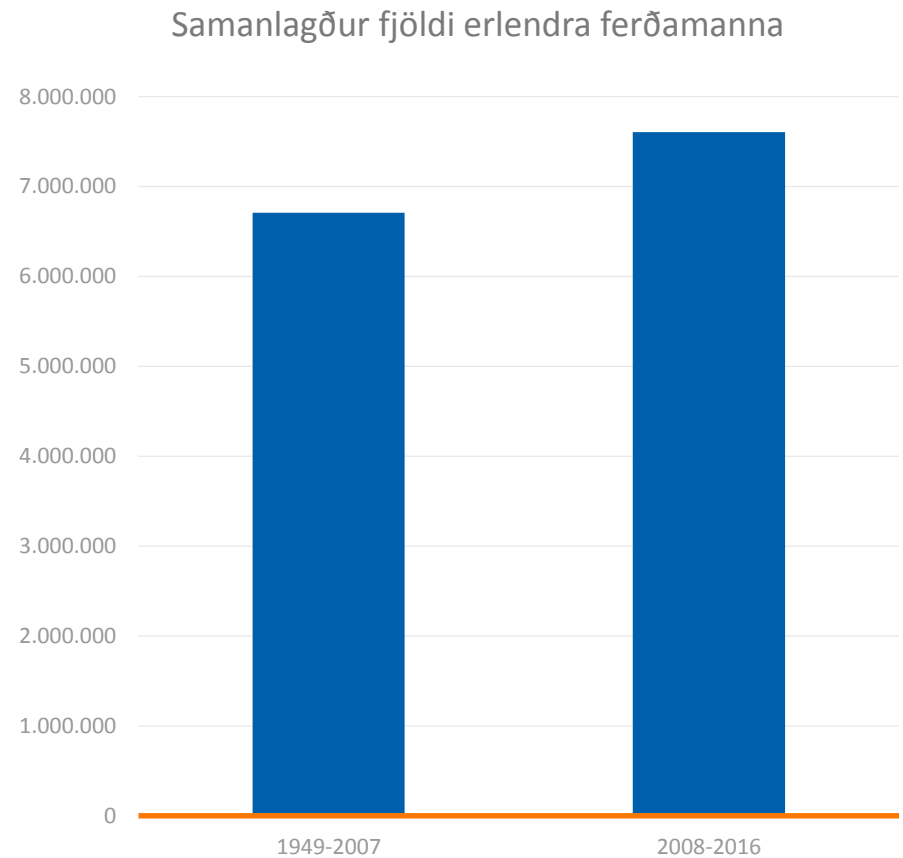
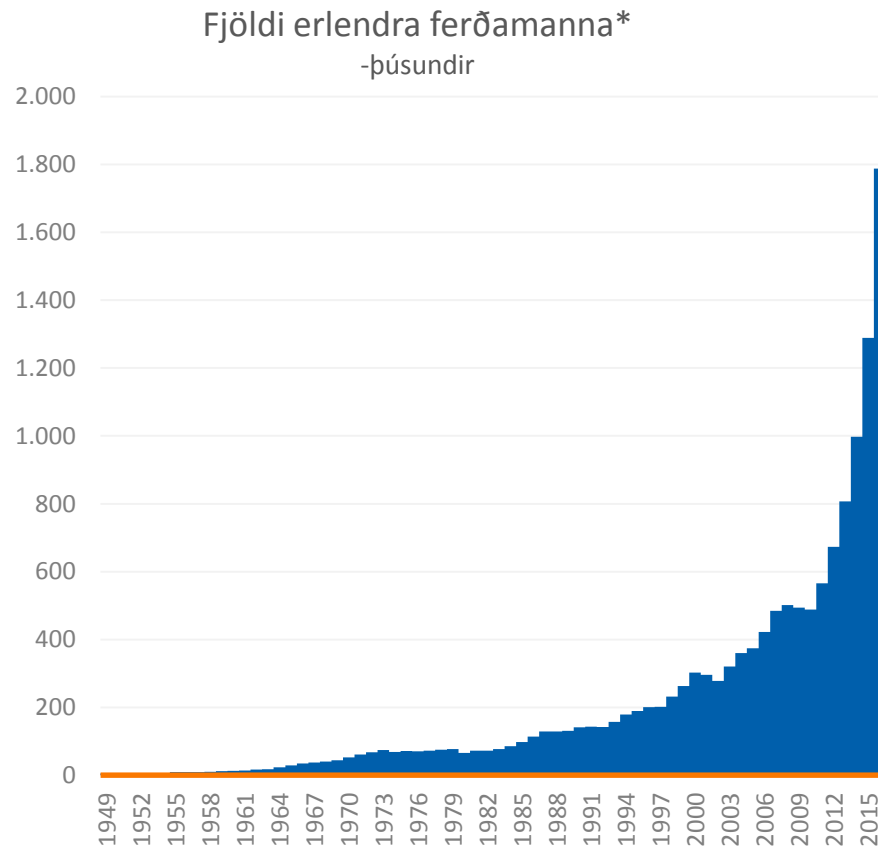
Ferðamáladagur Norðurlands vestra
9. nóvember 2016

Úr jaðargrein í meginstoð hagkerfisins

Síðustu 9 ár slá út árin 59 þar á undan í komum erlendra ferðamanna

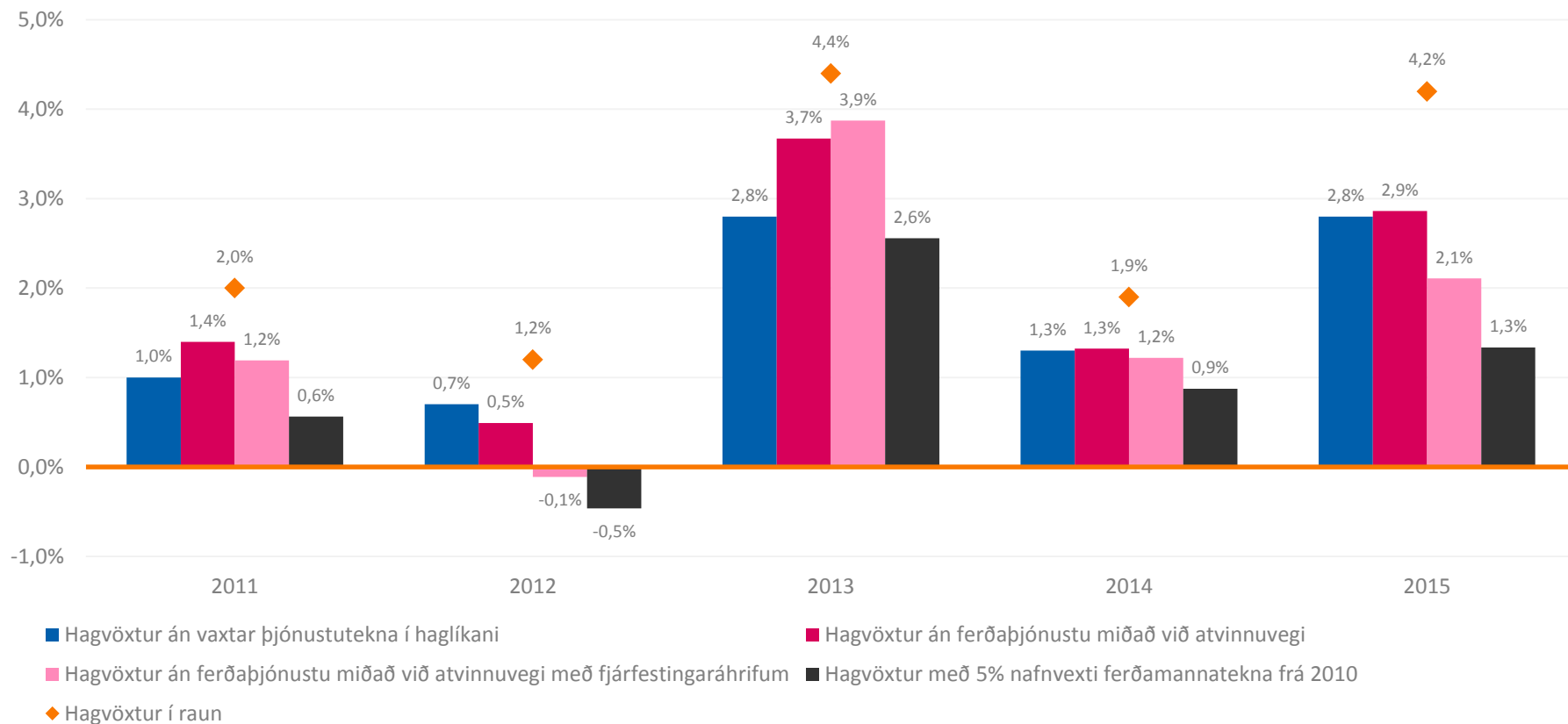
Ferðapjónustan hefur lengi vaxið hratt en er að ýmsu leyti enn ung atvinnugrein

Hvað ef? Hagvöxtur síðustu ár

VLF væri skv. þessum mælikvörðum 80-180 ma.kr. lægri 2015 – 4-8% lægri en hún er í dag.

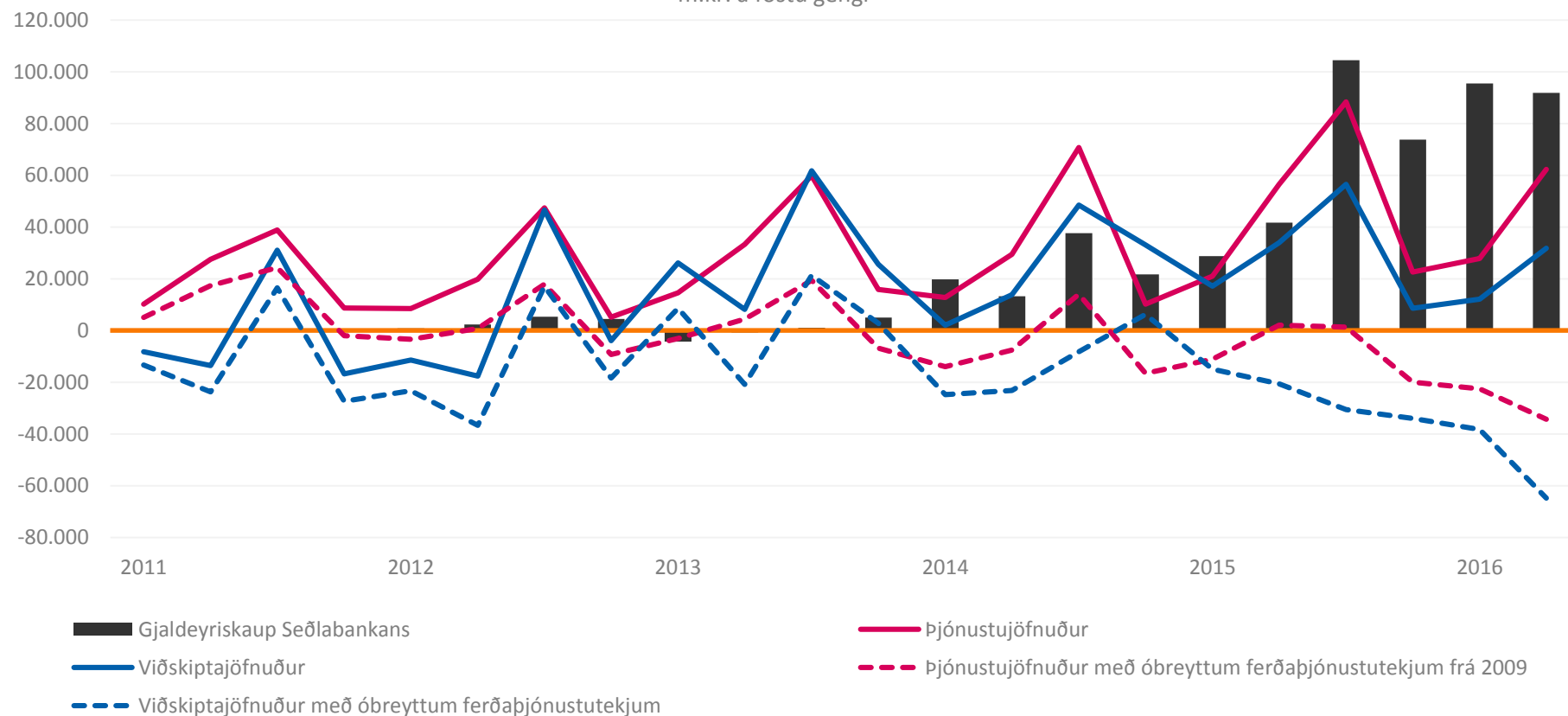
Hagvöxtur og áhrif fjölgunar ferðamanna

Gjaldeyrisforðinn hefði stækkað mun hægar án fjölgunar ferðamanna

Krónan hefur styrkst um nærri 20% gagnvart evru á 3 árum – að miklu leyti sökum fjölgunar ferðamanna

Gjaldeyrisforði, þjónustujöfnuður og viðskiptajöfnuður
- m.kr. á föstu gengi

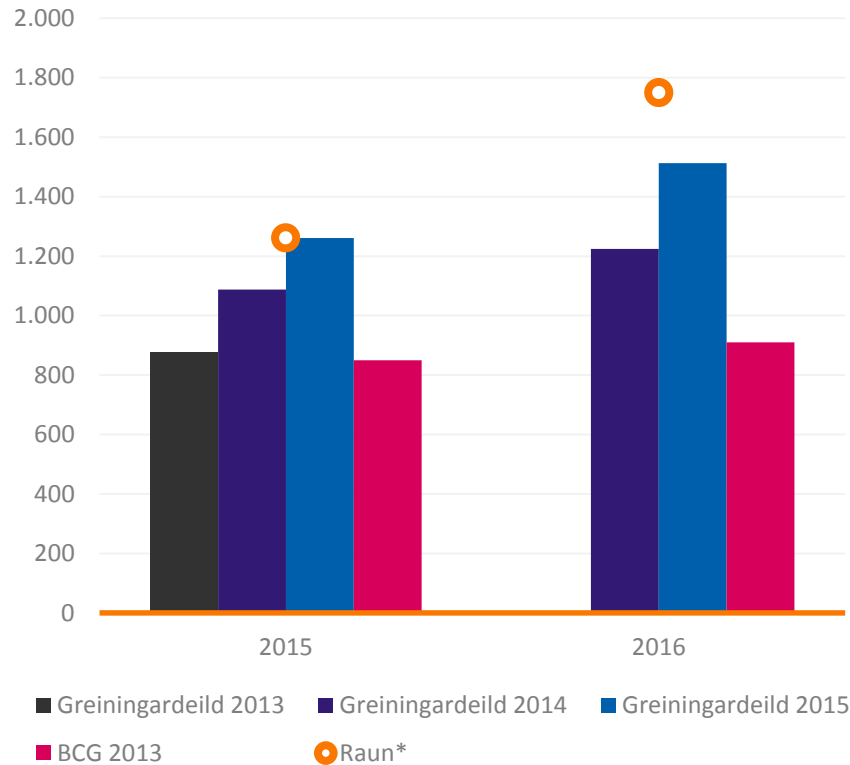
Spá Greiningardeildar um fjölgun ferðamanna

Ferðamannaflóðið heldur áfram

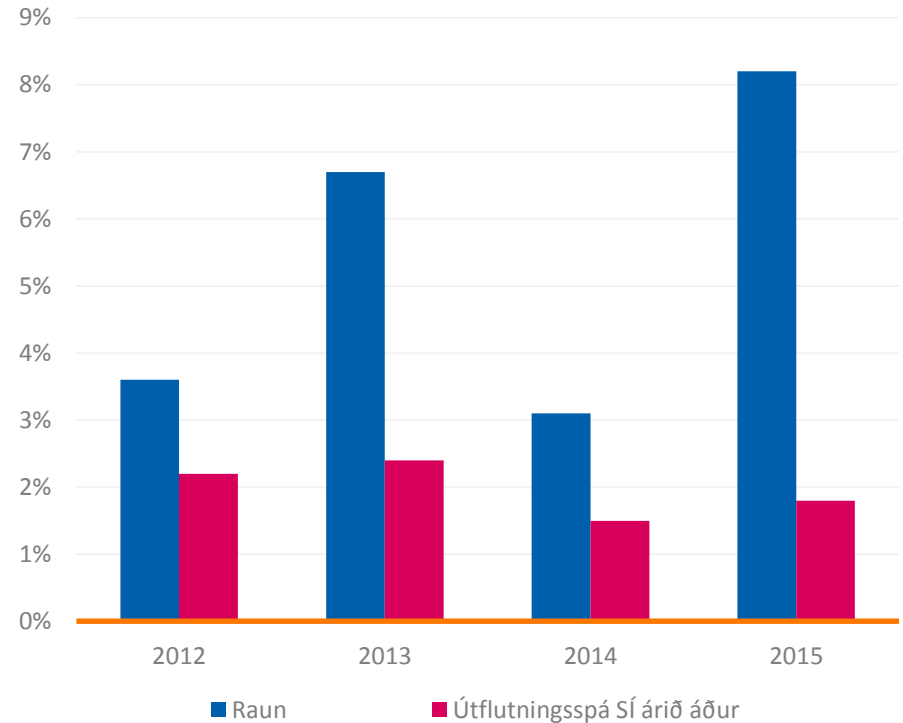
Vöxtur sem enginn bjóst við

Stefnir í rúmlega 1,7 milljónir ferðamanna í ár – spá okkar frá 2014 gerði ráð fyrir 1,2 milljónum

Spár um fjölda ferðamanna
- samanburður við raunþróun, þúsundir

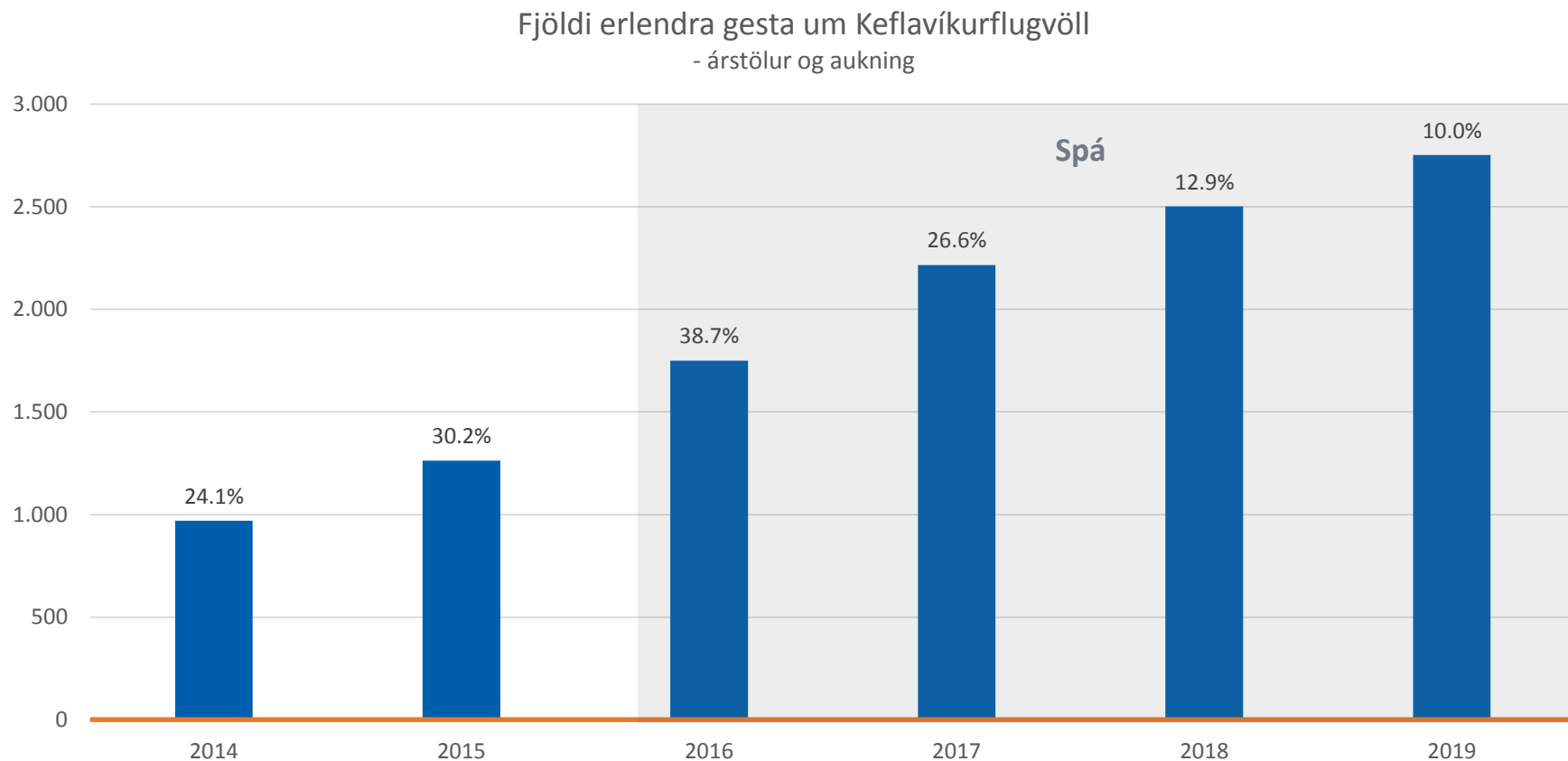

Útflutningur
- rauntölur og spár Seðlabankans

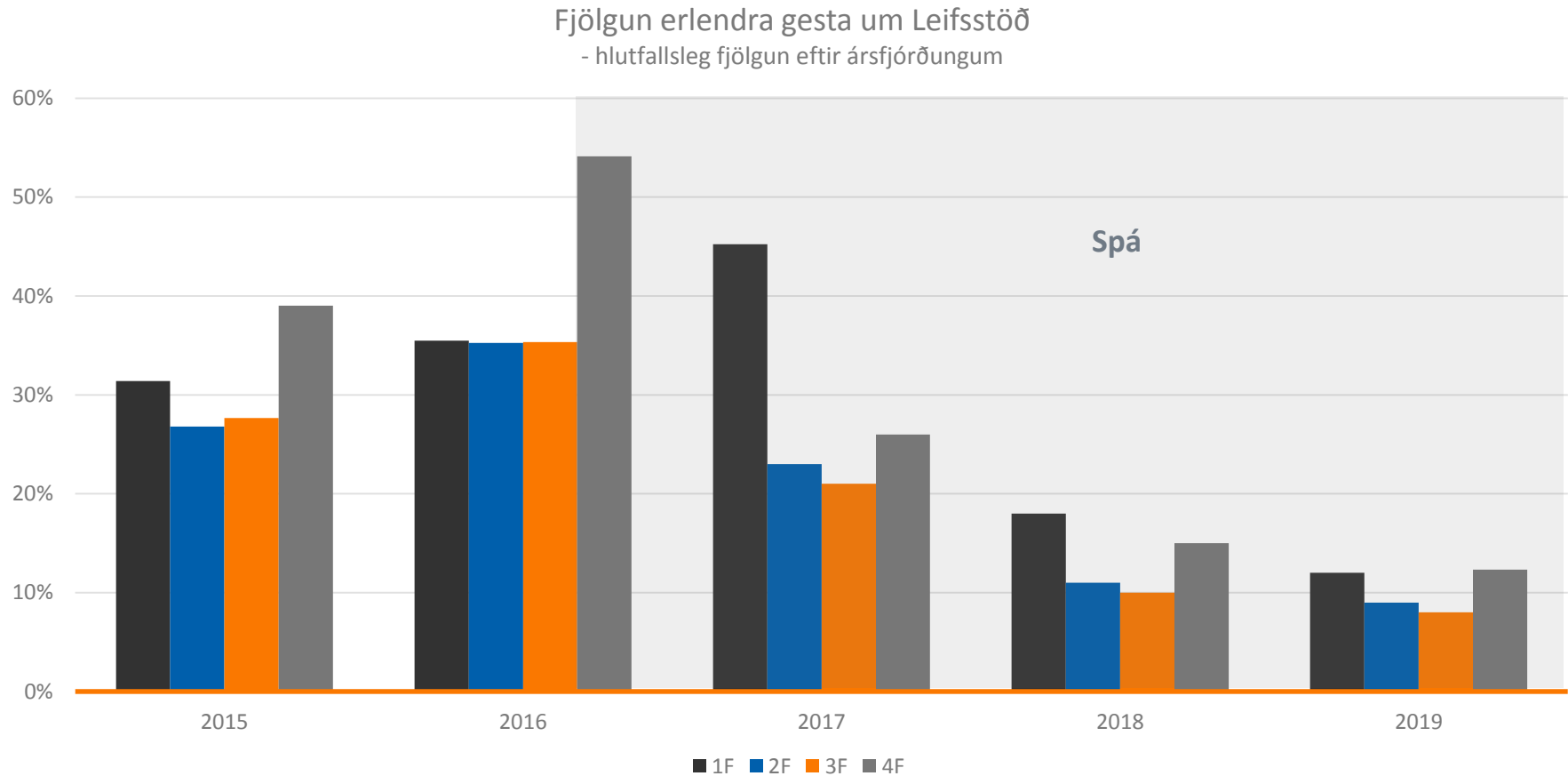
Spáum rúmlega 2,2 milljónum ferðamanna á næsta ári...

... og að fjöldinn fari í 2,5 milljón árið 2018

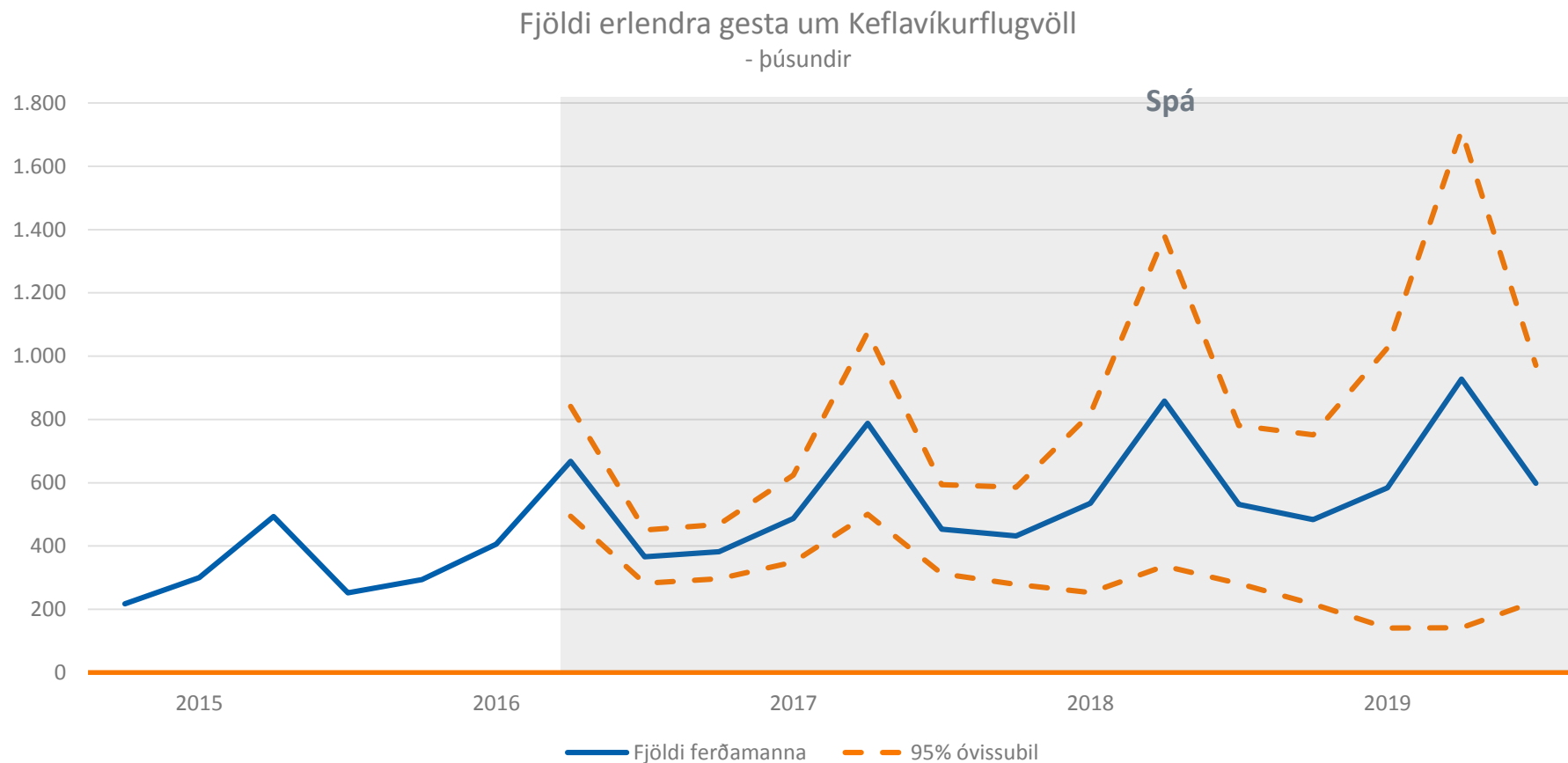
Mesti vöxturinn verður yfir vetrarmánuðina

Árstíðasveiflan heldur áfram að minnka en hægja tekur á þeirri þróun við lok spátímabilsins

Hvaða áhættuþáttum stendur ferðapjónustan frammi fyrir?

Ferðapjónustan er seig en ekki ónæg fyrir áföllum

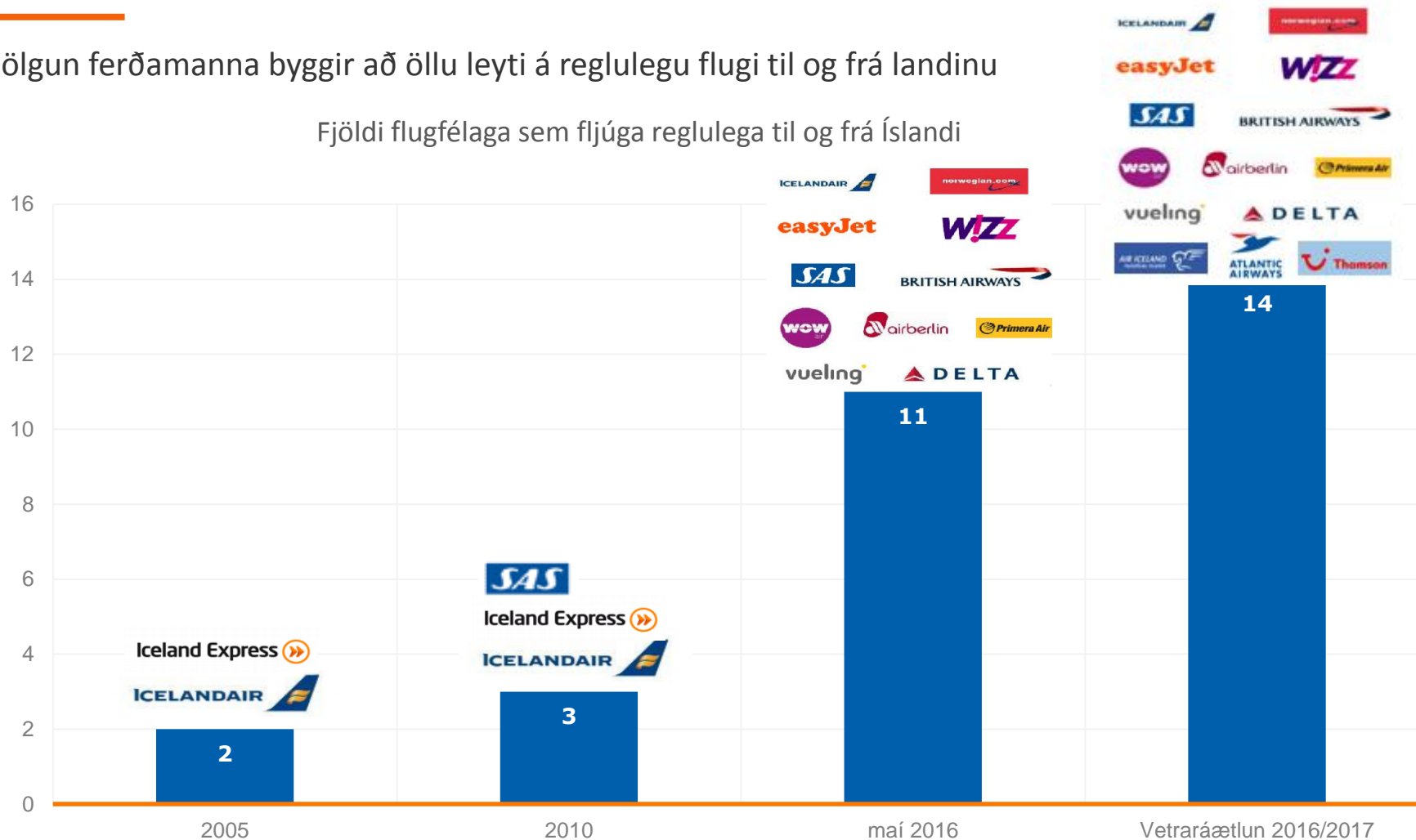

Nokkrir áhættuþættir

Ráðandi þáttur fyrir íslenska ferðapjónustu - flugframboð

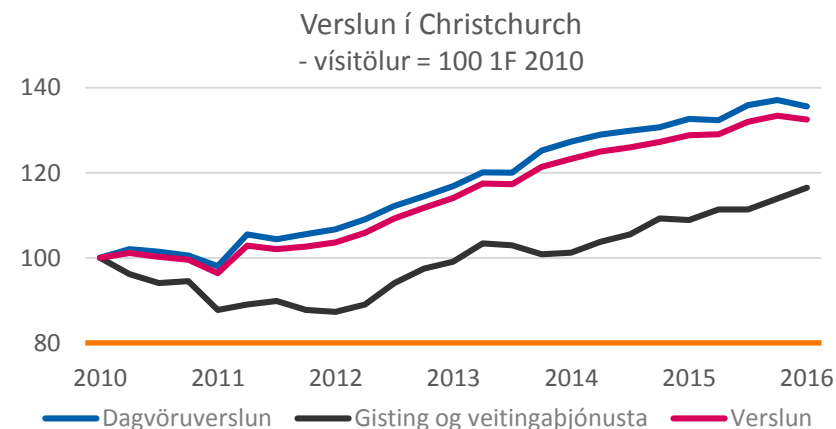
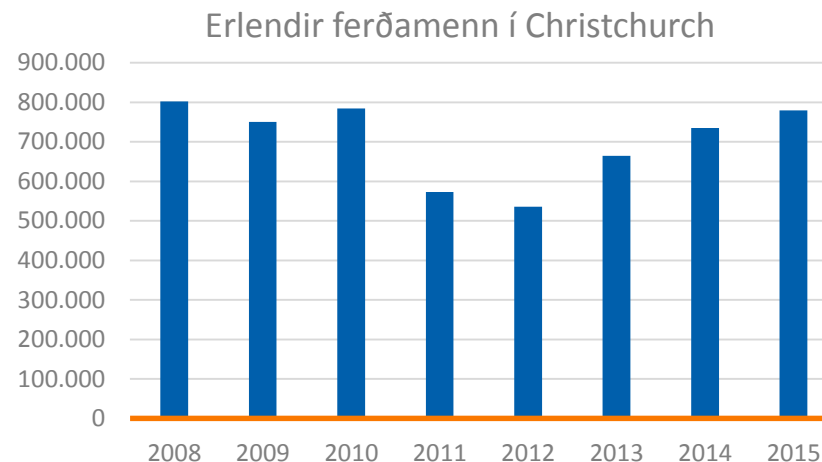
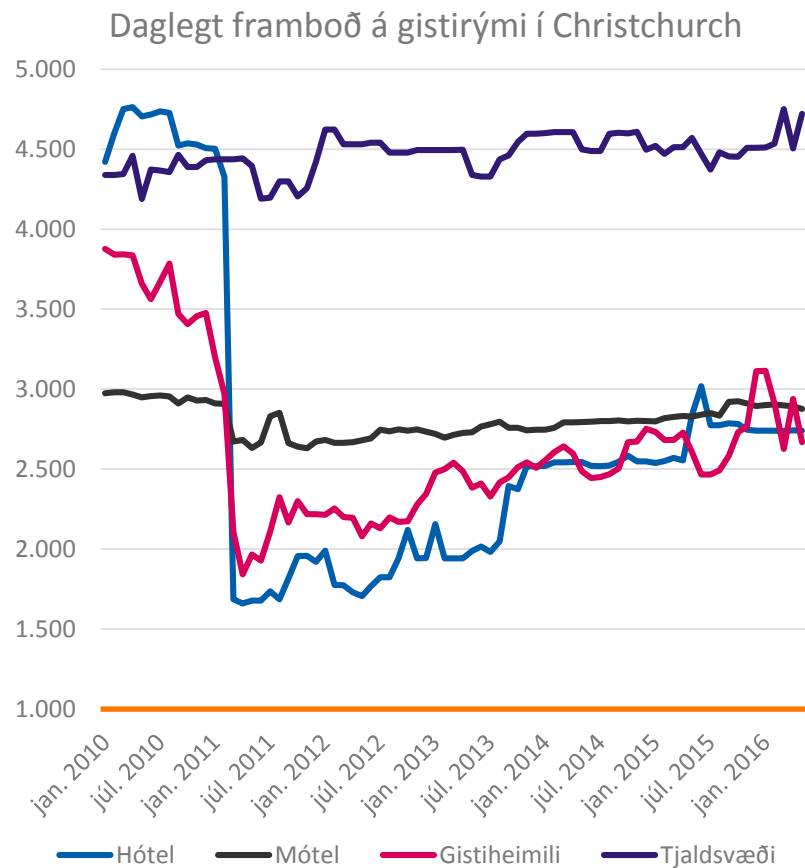
Fjölgun ferðamanna byggir að öllu leyti á reglulegu flugi til og frá landinu

Fjöldi flugfélaga sem fljúga reglulega til og frá Íslandi

Hriktir í stoðum ferðapjónustunnar í Christchurch eftir jarðskjálfta

Skýrt dæmi um áhrif náttúruhamfara á ferðapjónustu

Polmörk náttúrunnar

Ferðamenn eru almennt ánægðir með dvöl sína

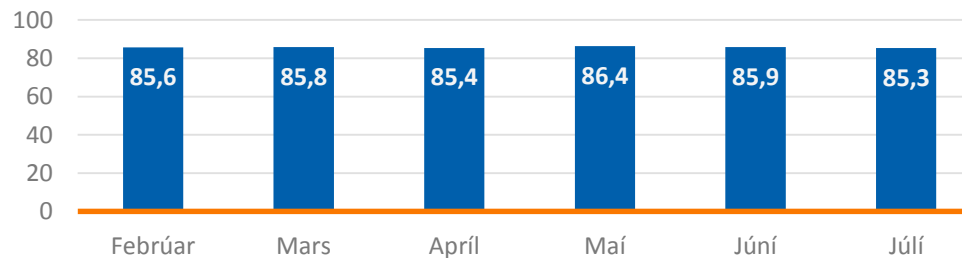
Ánægja ferðamanna með ferð, náttúru, þjónustu og innviði
- sumarið og haustið 2014 og veturinn 2015

Staðir til skoðunar:

- Djúpalónssandur
- Geysir
- Þingvellir
- Hraunfossar
- Þórsmörk
- Jökulsárlón
- Seltún
- Sólheimajökull

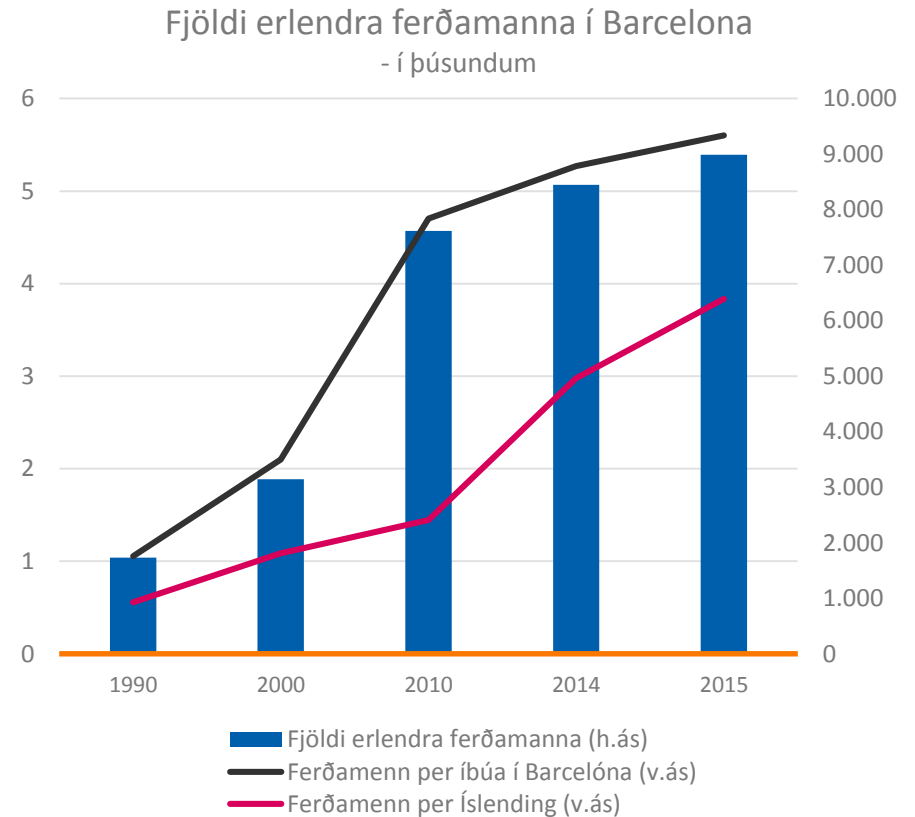
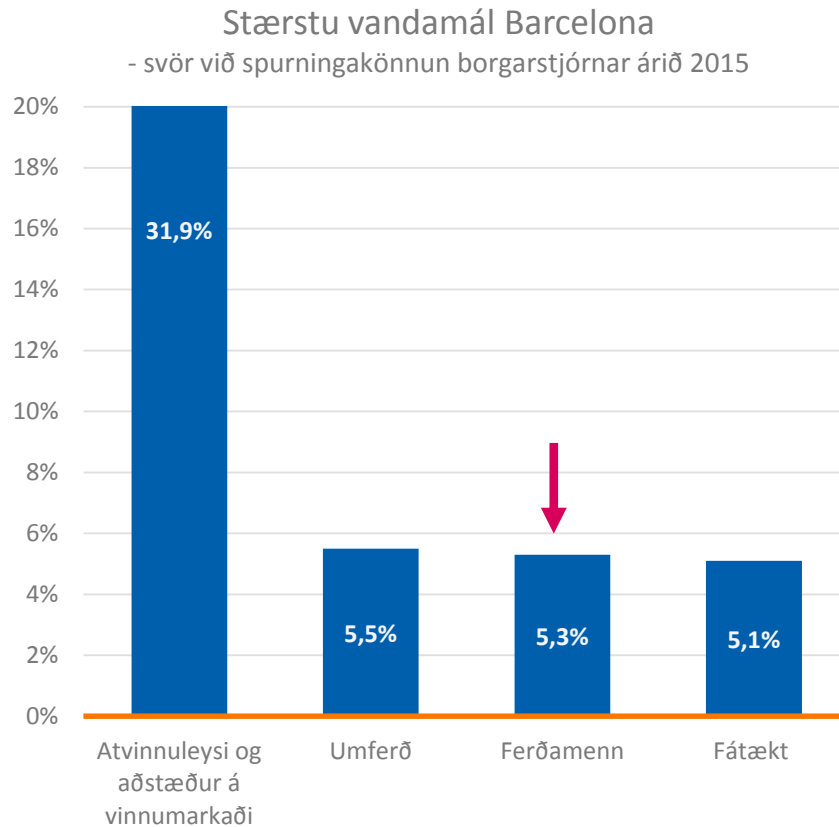
Ferðamannapúlsinn, árið 2016

Spurt er um heildaránægju, peninganna virði, uppfylling væntinga, líkur á meðmælum og gestrisni.

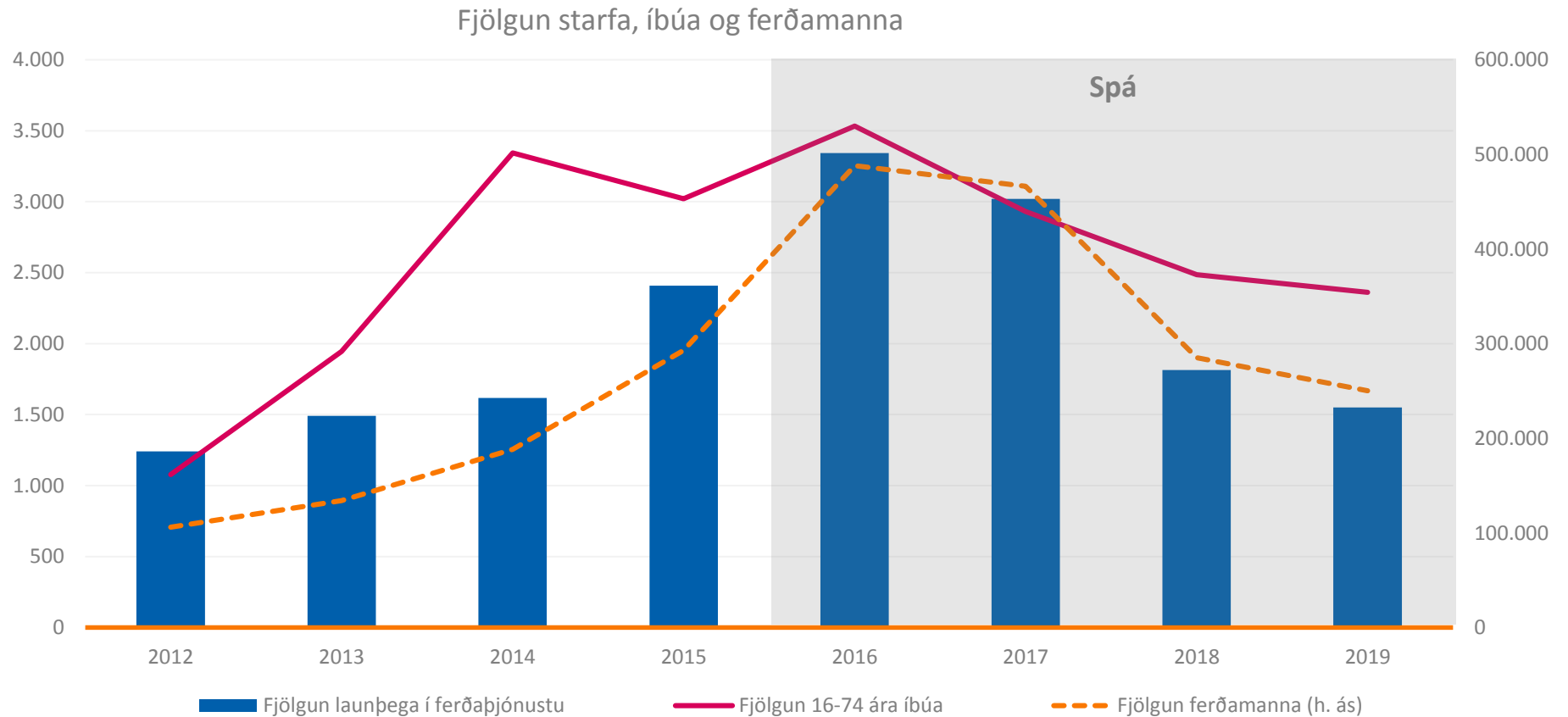
Þolmörk heimamanna

Dæmisaga: Íbúar Barcelona missa þolinmæðina fyrir ferðamönnum

Þolmörk vinnumarkaðar

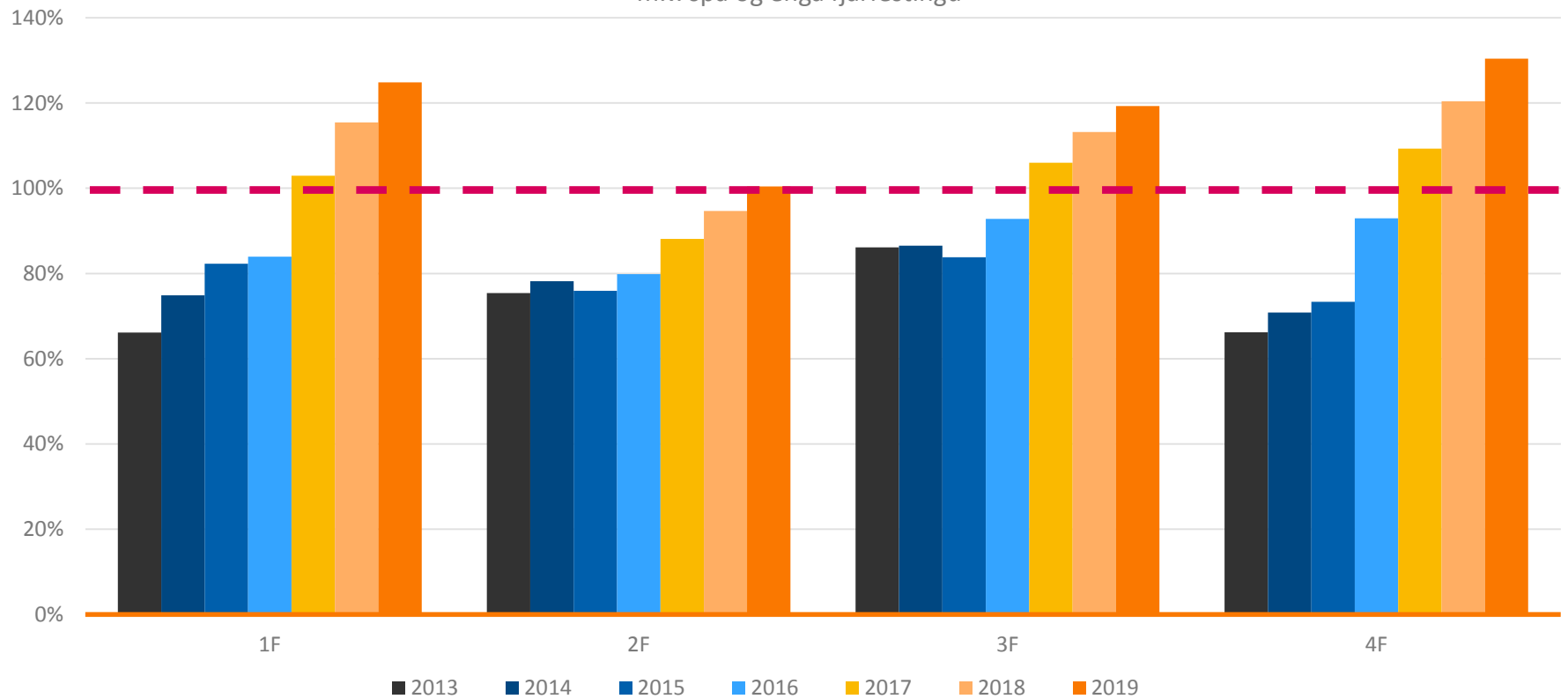
Áætlum að um 10.000 störf muni skapast í ferðapjónustu ef spá okkar gengur eftir

Þolmörk innviða

Hótel í Reykjavík sprengja utan af sér að öðru óbreyttu

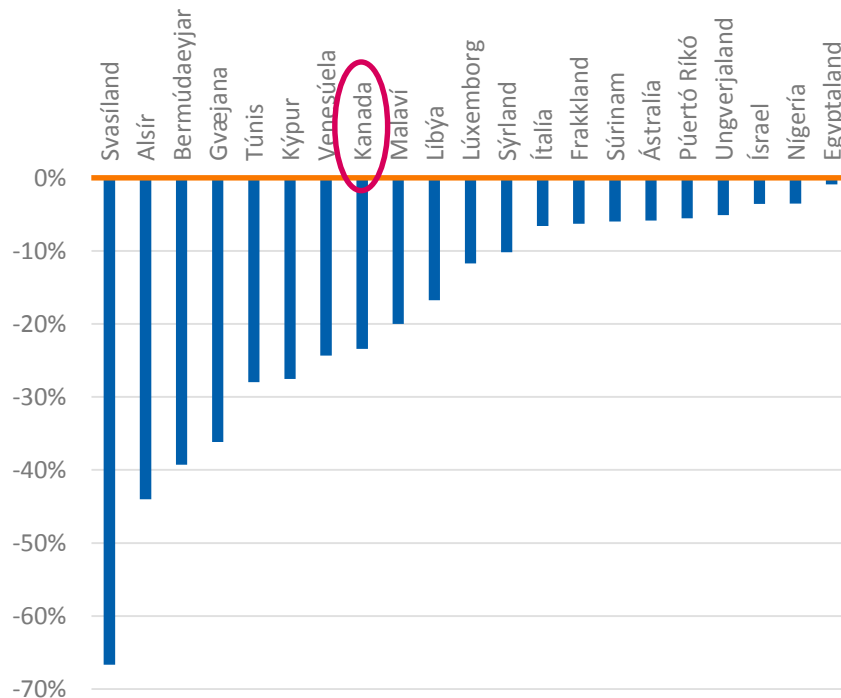
Hótelnýting á höfuðborgarsvæðinu
- m.v. spá og enga fjárfestingu

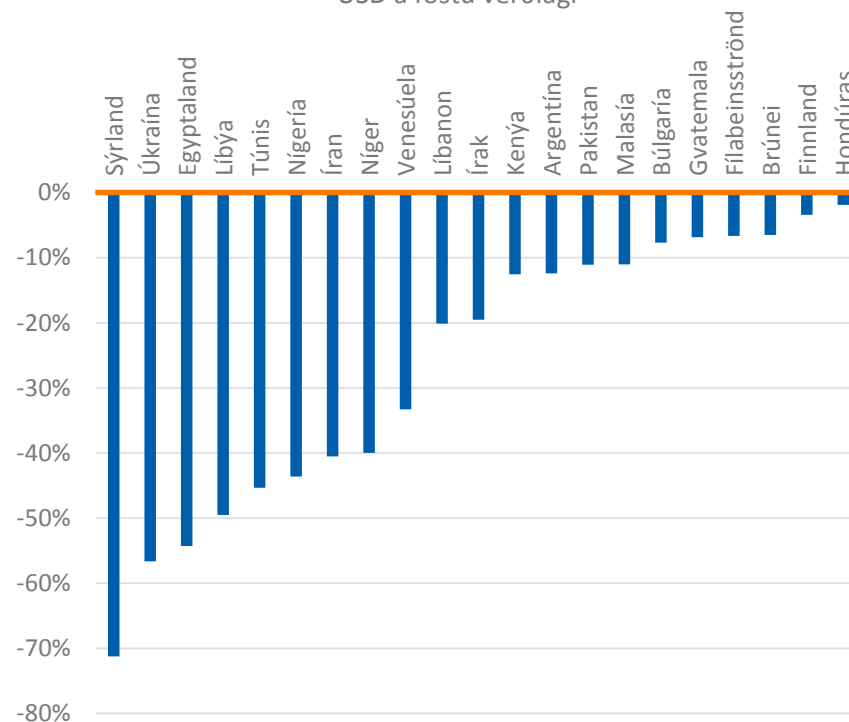
Hvar í heiminum hafa tekjur af ferðamönnum dregist saman?

Flest löndin eiga það sammerkt að vera stríðshrjáð eða glíma við versnandi öryggisástand og óstöðugleika

Breyting tekna af erlendum ferðamönnum í
völdum löndum 2000-2015
- USD á föstu verðlagi

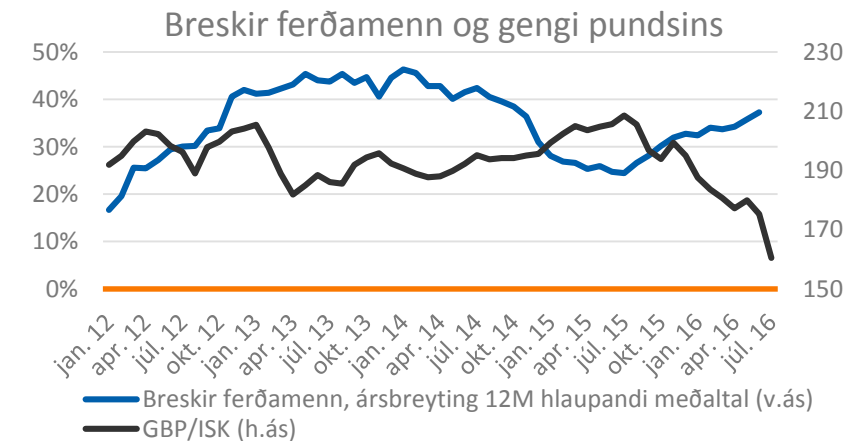
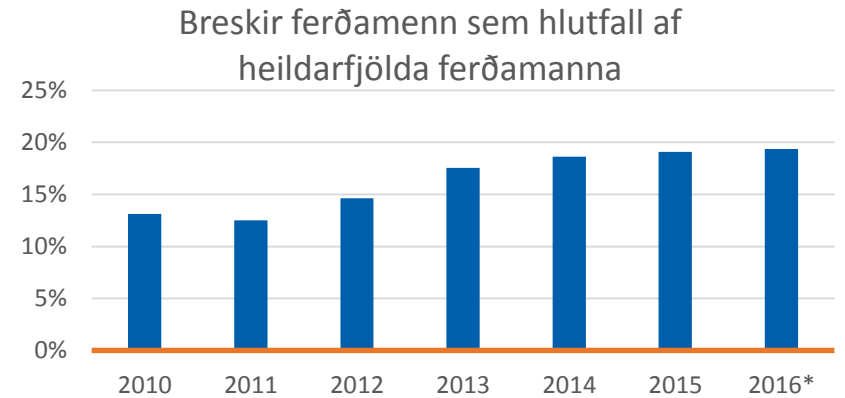
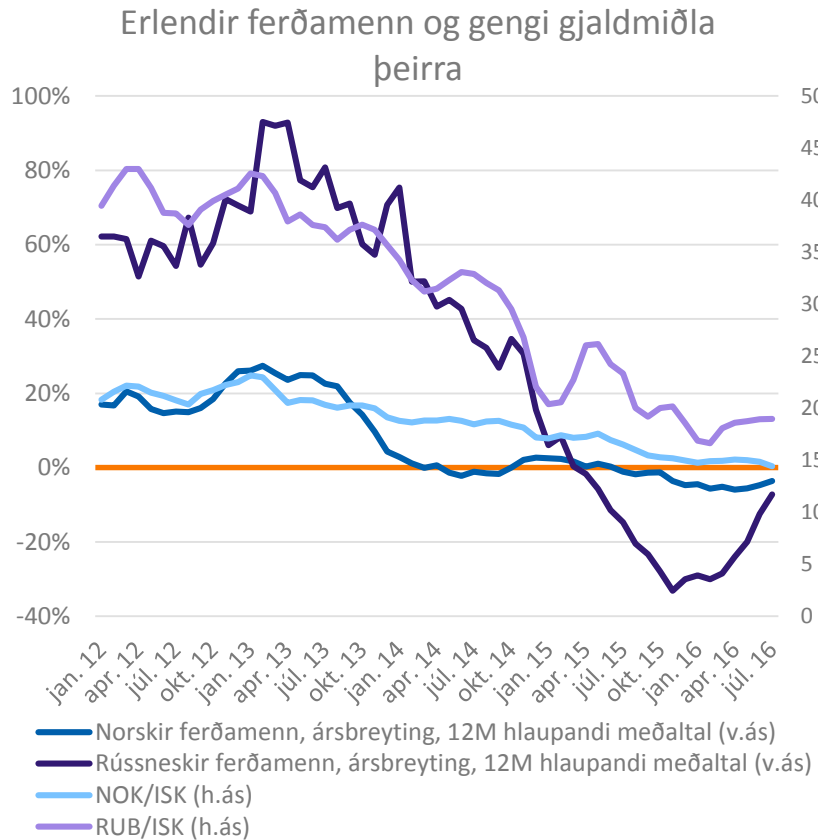

Breyting tekna af erlendum ferðamönnum í
völdum löndum 2010-2015
- USD á föstu verðlagi

Breyttar efnahagsaðstæður í viðskiptalöndum skipta máli

Brexit veldur áhyggjum: 19% af ferðamönnum er koma til Íslands eru breskir, hlutur Bretlands í þjónustuútflutningi var 11% í fyrra.

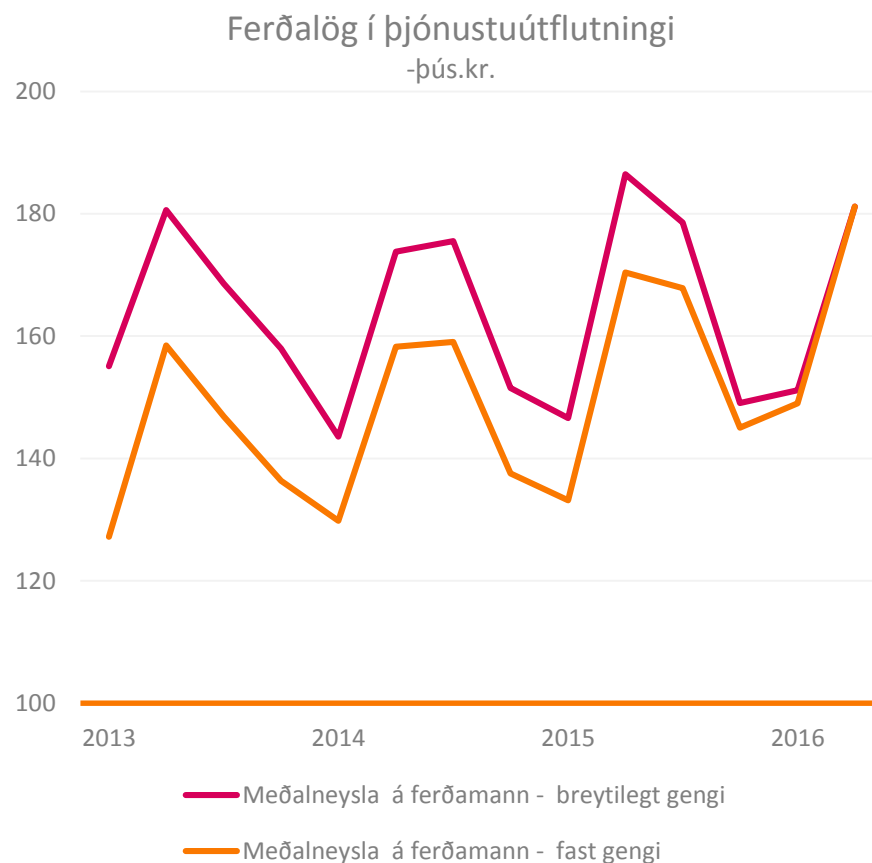
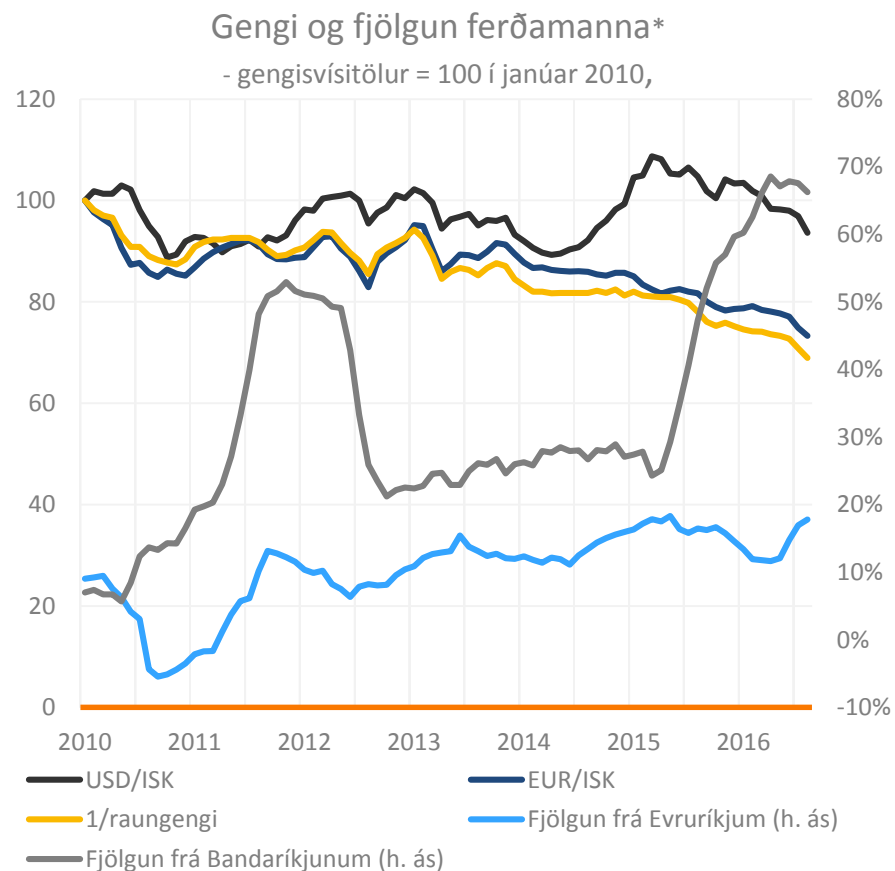

Neysla ferðamanna

Eykst þrátt fyrir að ferðamannalandið Ísland sé dýrara

Sterkari króna hefur **hingað til** haft lítil áhrif á komur og útgjöld erlendra ferðamanna

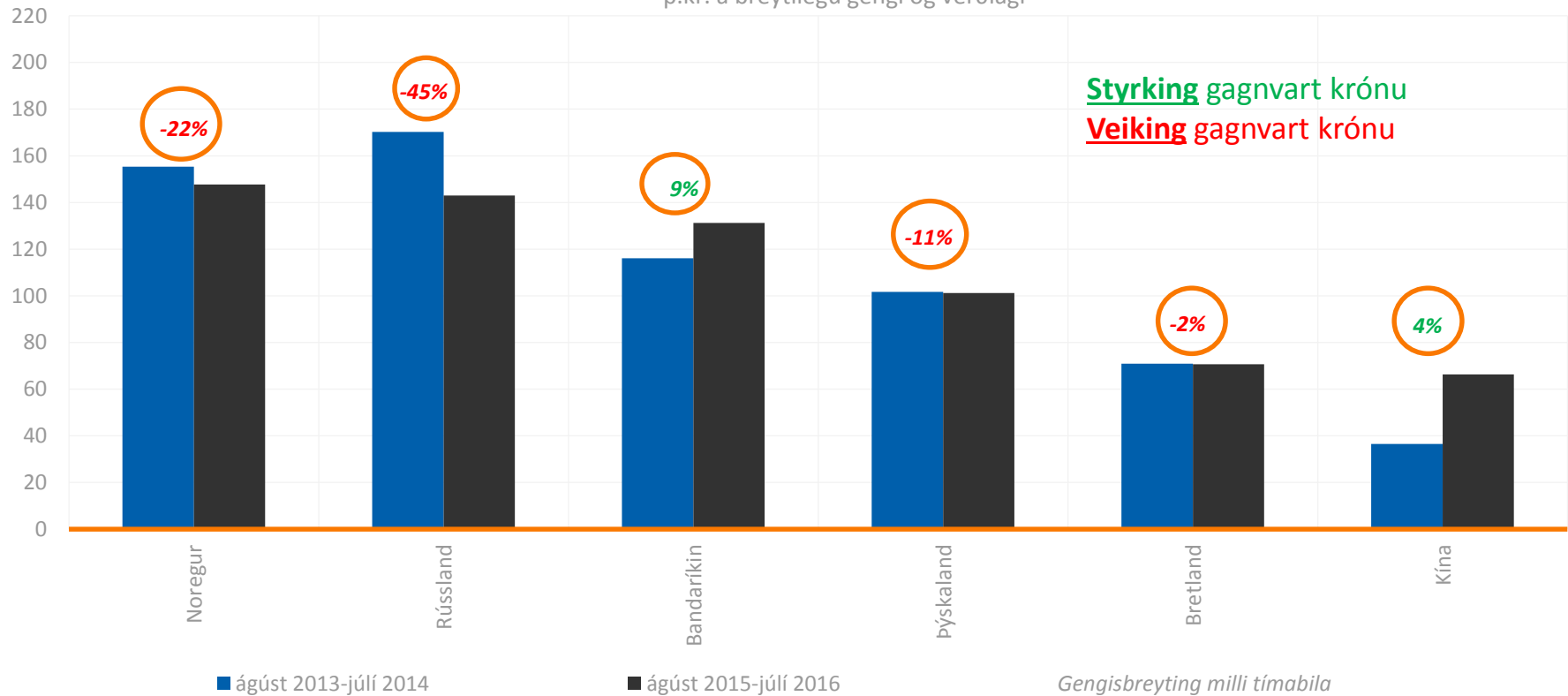
Aðrir þættir virðast hafa margfalt meiri áhrif á fjölda. Erum við að laða efnaðri ferðamenn til landsins?

Kortavelta hefur almennt breyst lítið í samhengi við gengisbreytingar

Rúblan veikist svo neysla Rússa minnkar, Bandaríkjadalur styrkist svo neysla Bandaríkjamanna eykst

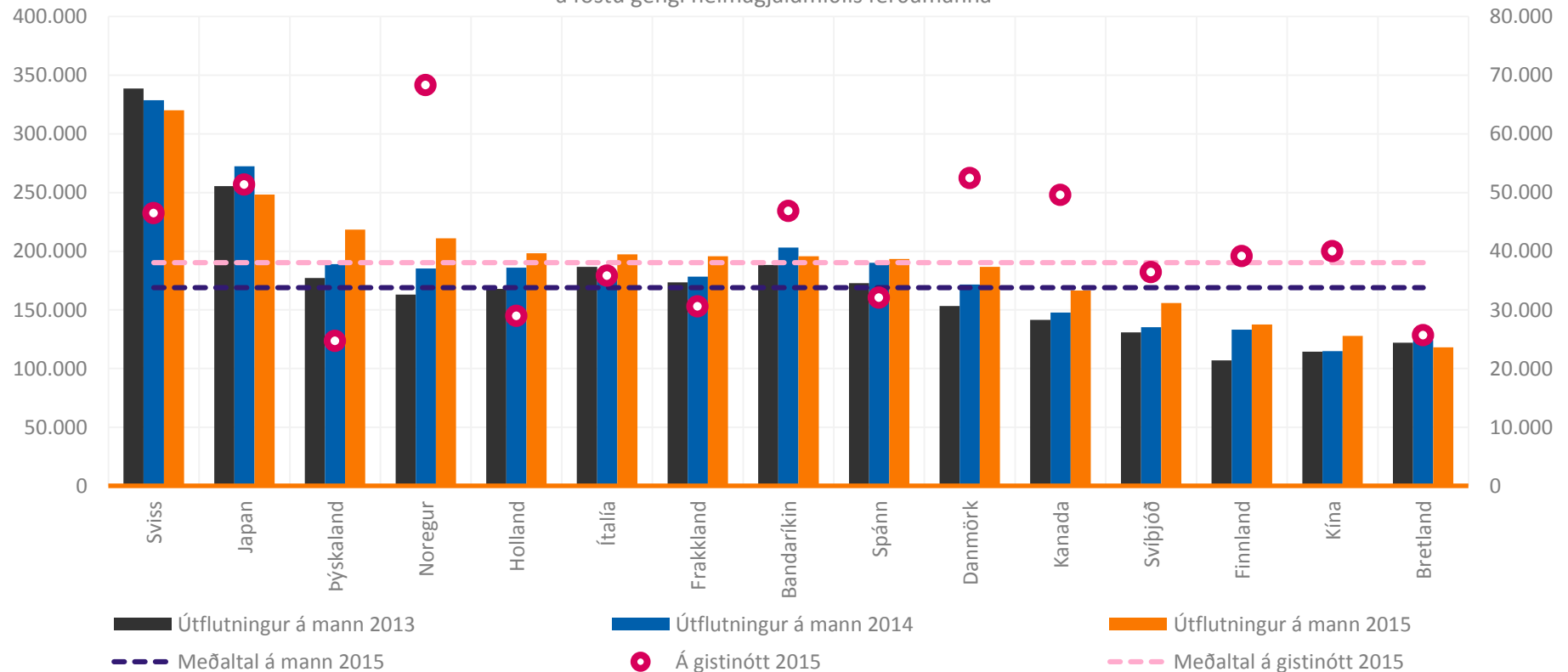
Kortavelta á ferðamann eftir völdum þjóðernum, að flugi undanskyldu
- þ.kr. á breytilegu gengi og verðlagi

Mikill breytileiki í neyslu eftir þjóðernum

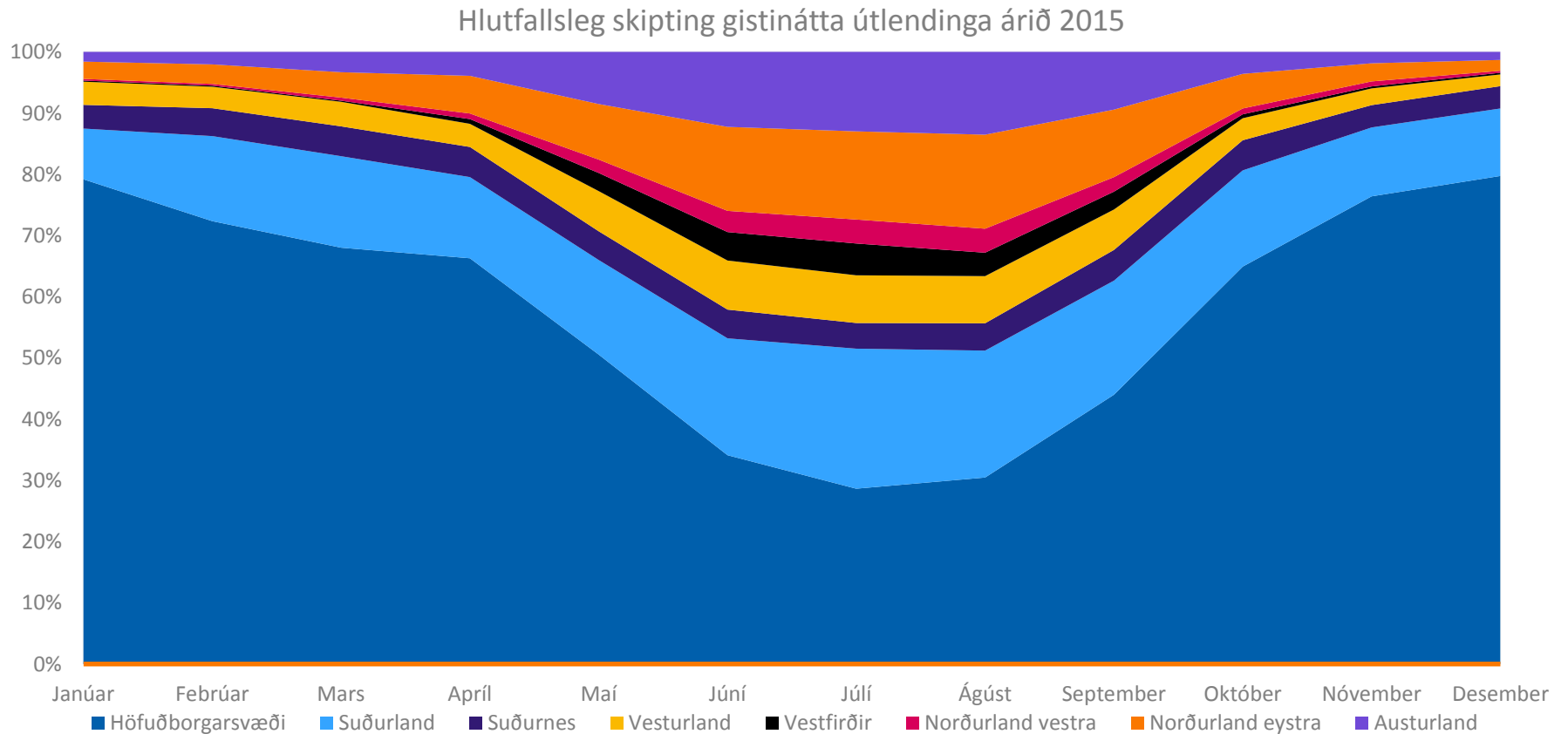
Norðmenn eyða nærri því þrefalt meira en Bretar á hverja gistinótt

Ferðalög í þjónustuútflutning á ferðamann og gistinætur*
- á föstu gengi heimagjaldmiðils ferðamanna

Dreifing ferðamanna mjög ójöfn utan hánnatíma

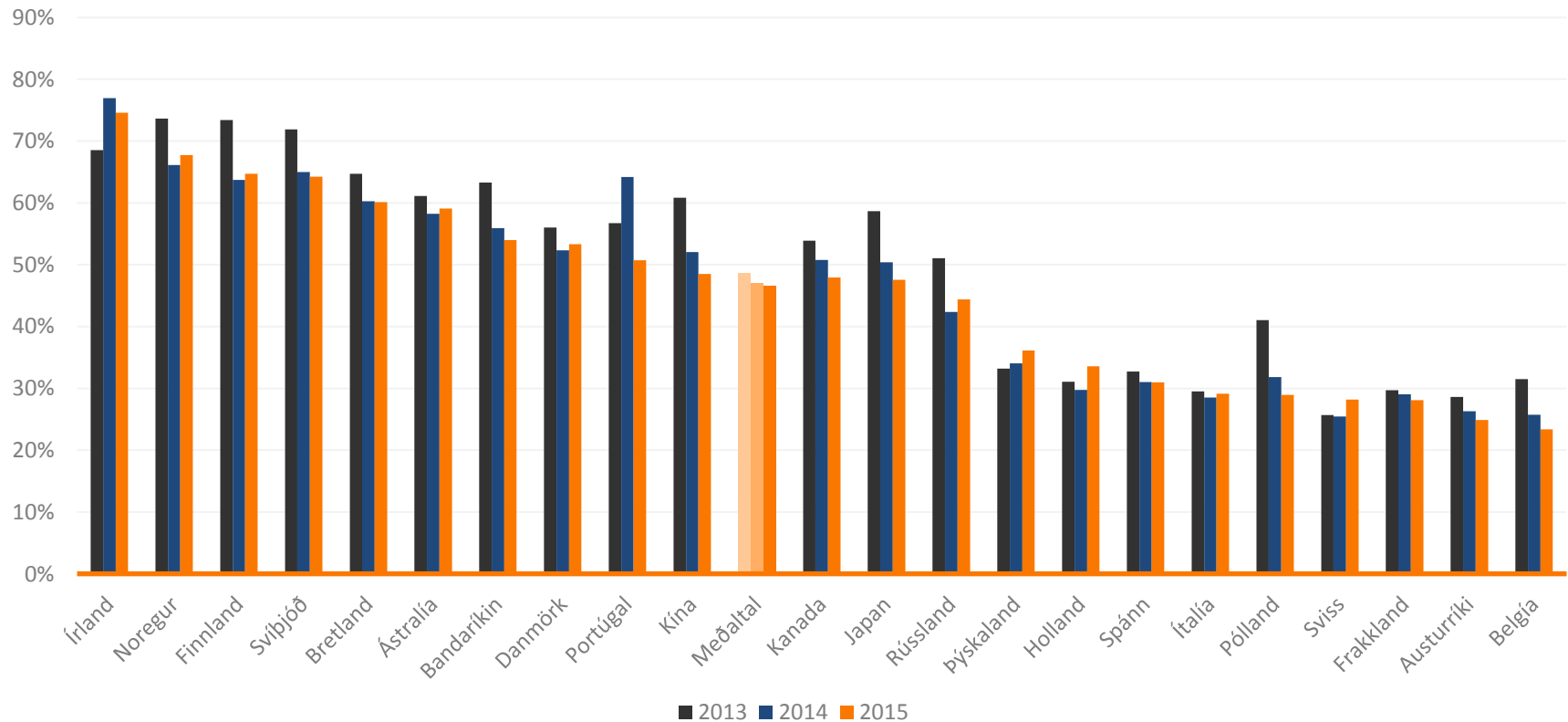
Meira en 90% gistinátta á Suðurlandi, Suðurnesjum og Höfuðborgarsvæðinu yfir vetrarmánuðina

Dvalartími ferðamanna innan landsins er breytilegur eftir þjóðernum

Ferðamenn eyða hlutfallslega meiri tíma á landsbyggðinni en áður fyrr

Dvalartími ferðamanna á höfuðborgarsvæðinu í hlutfalli við heildardvöl

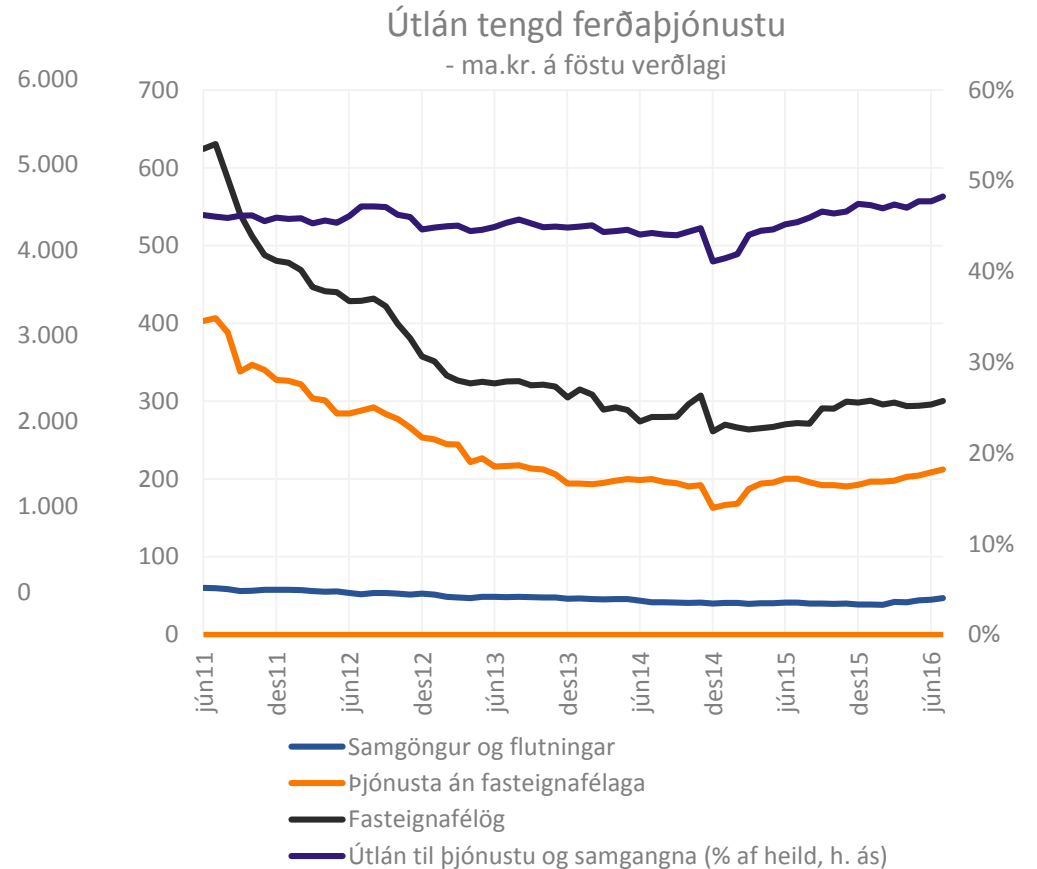
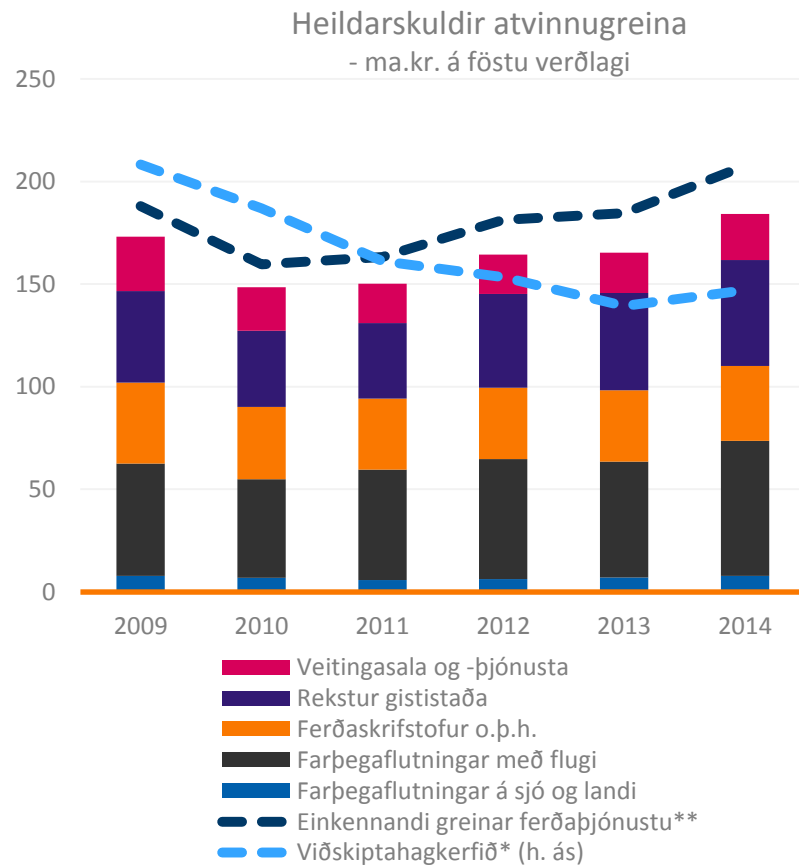

Fyrirtæki í ferðaþjónustu

Vel rekin fyrirtæki eru forsenda þess að hagkerfið njóti góðs af erlendum ferðamönnum

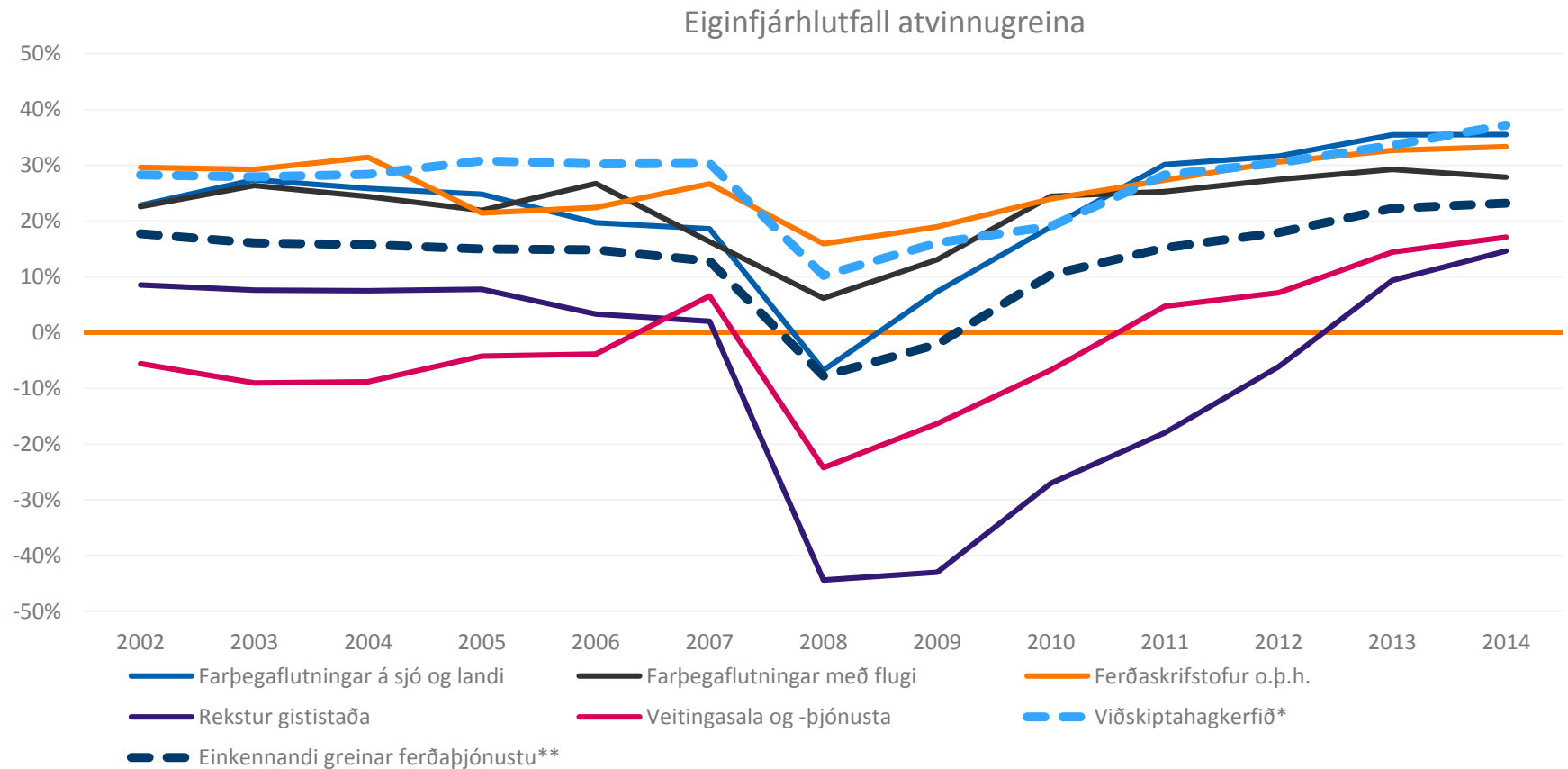
Lítill merki um útlánabólu í ferðapjónustu

Vöxtur skulda lítill miðað við vöxt umsvifa. Útlán til ferðapjónustu eru 10% af heildarútlánnum skv. Sí

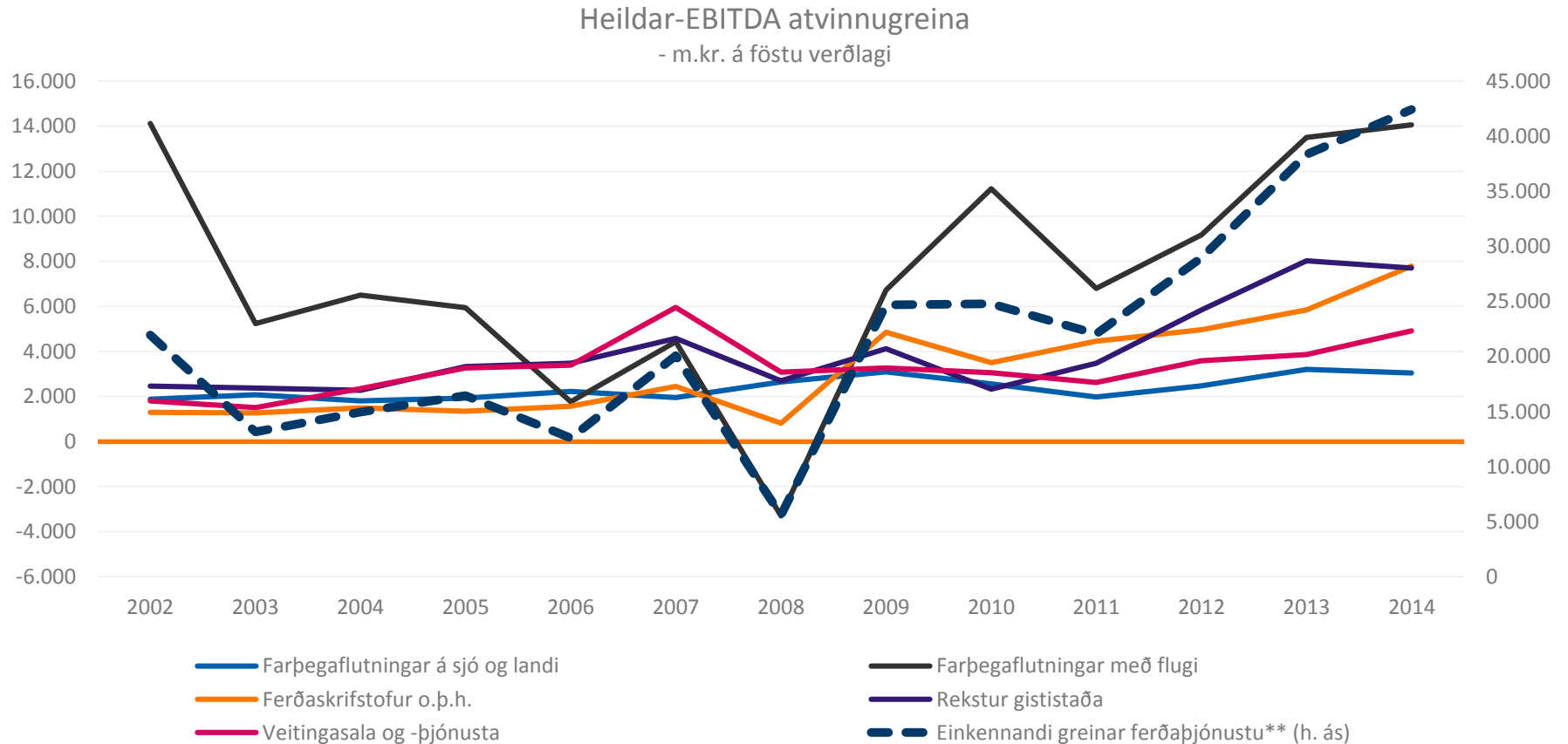
Eigið fé ferðaþjónustunnar hefur vaxið hratt síðustu ár

Hæg aukning skulda og bætt afkoma spila stóran þátt

Rekstrarhagnaður (EBITDA) í ferðaþjónustu hefur aukist mikið

Vísbendingar um að rekstrarhagnaður hafi aukist enn meira árið 2015 skv. gögnum frá Creditinfo

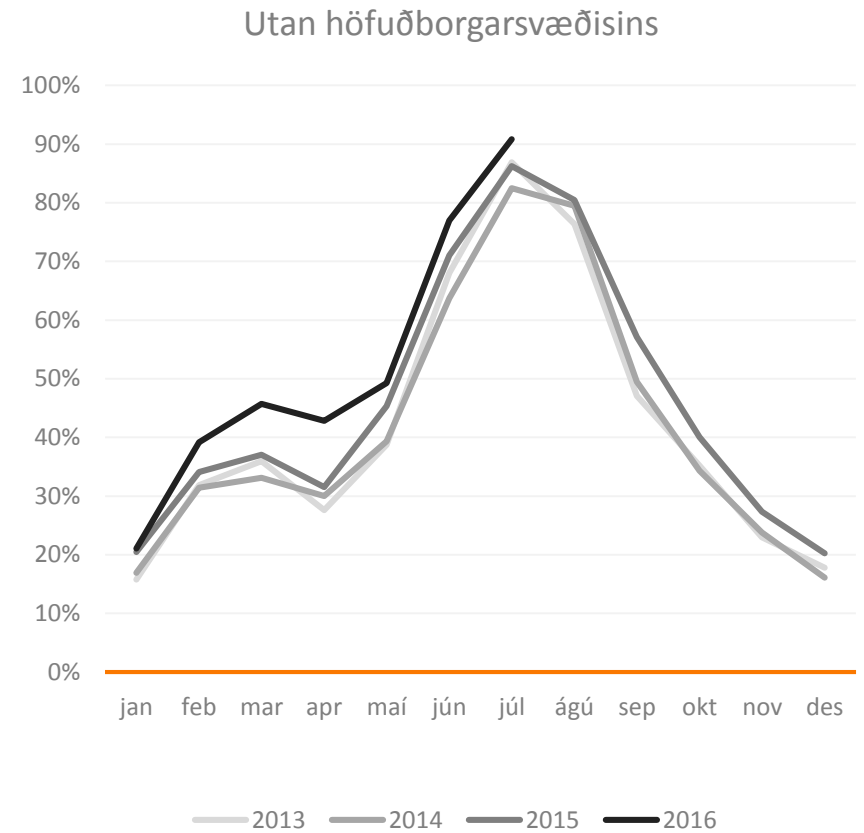
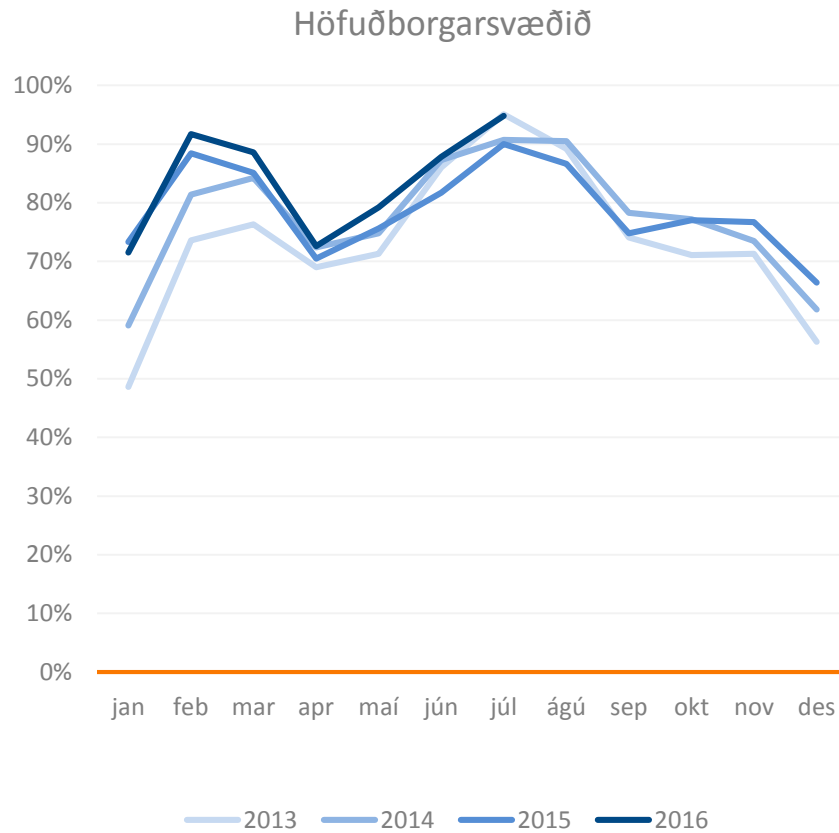

Gistimarkaður

Áframhaldandi vöxtur á fjölbreyttum
markaði

Nýting hótélherbergja á höfuðborgarsvæðinu

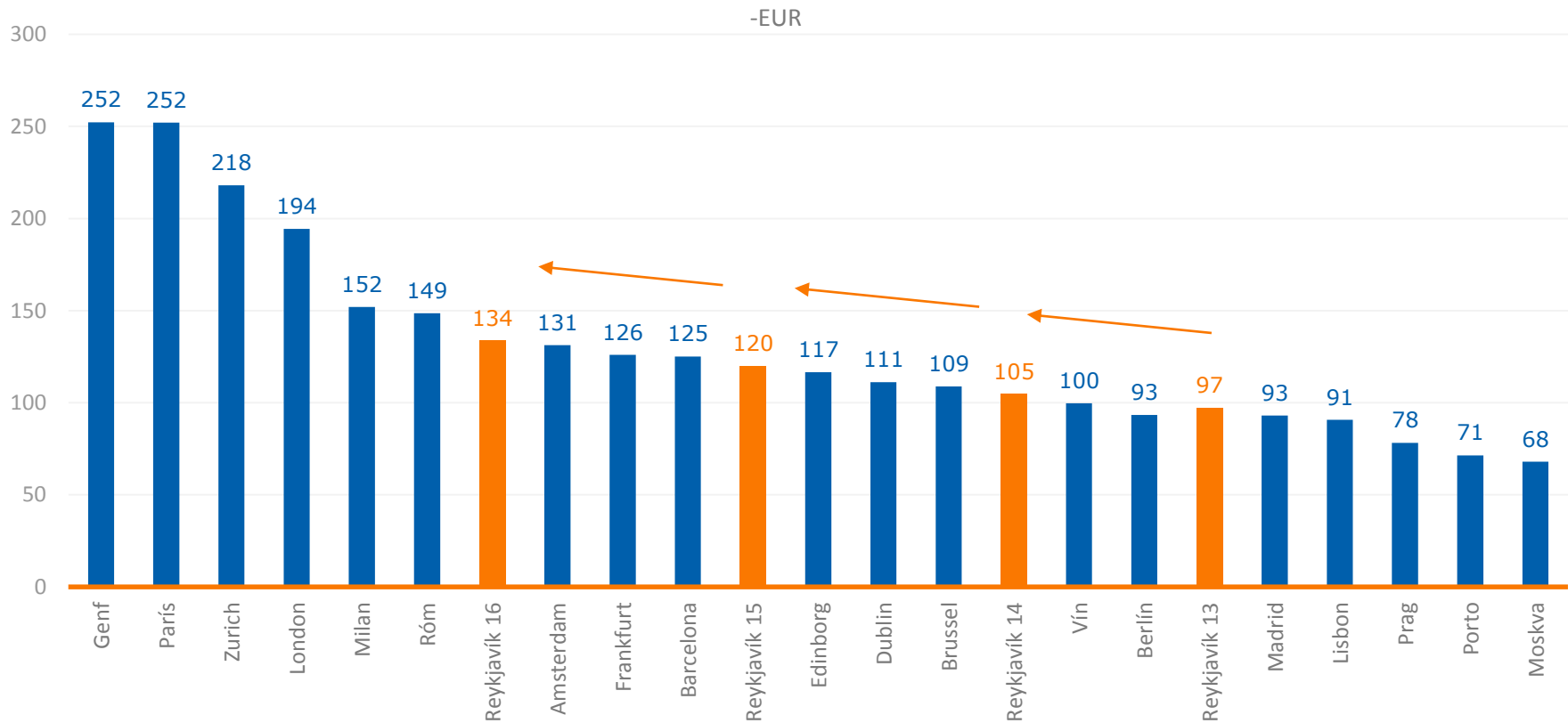
Töluvert betri en utan höfuðborgarsvæðisins, en landsbyggðin sækir á

Meðalverð (ADR) er í meðallagi m.v. evrópskar stórborgir

ADR hefur hækkað töluvert í evrum talið vegna styrkingar krónunnar

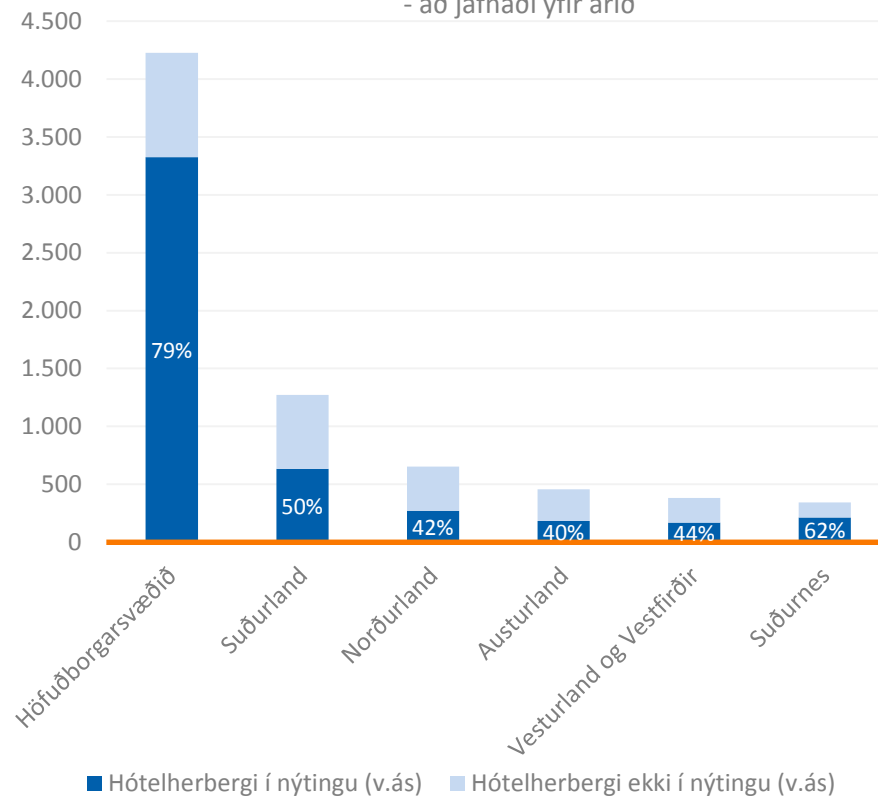
Meðalverð gistingar (ADR) í evrópskum stórborgun 2015

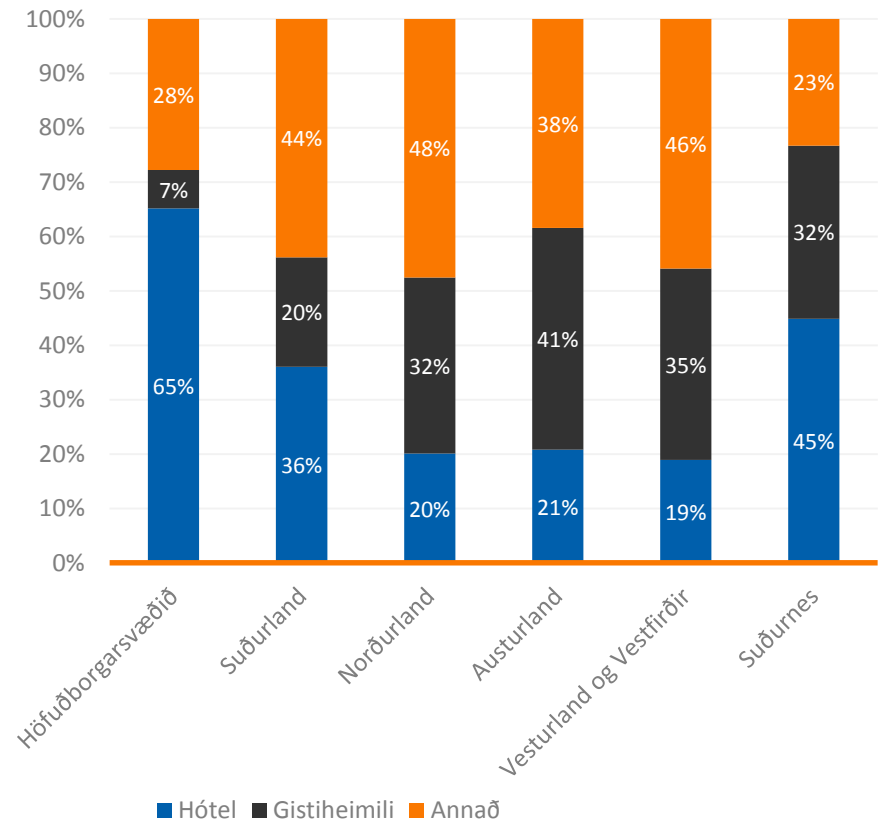
Hótelmarkaðurinn á höfuðborgarsvæðinu langstærstur

Vægi annarrar gistingar mun meira úti á landi

Framboð og nýting hótelherbergja 2015
- að jafnaði yfir árið

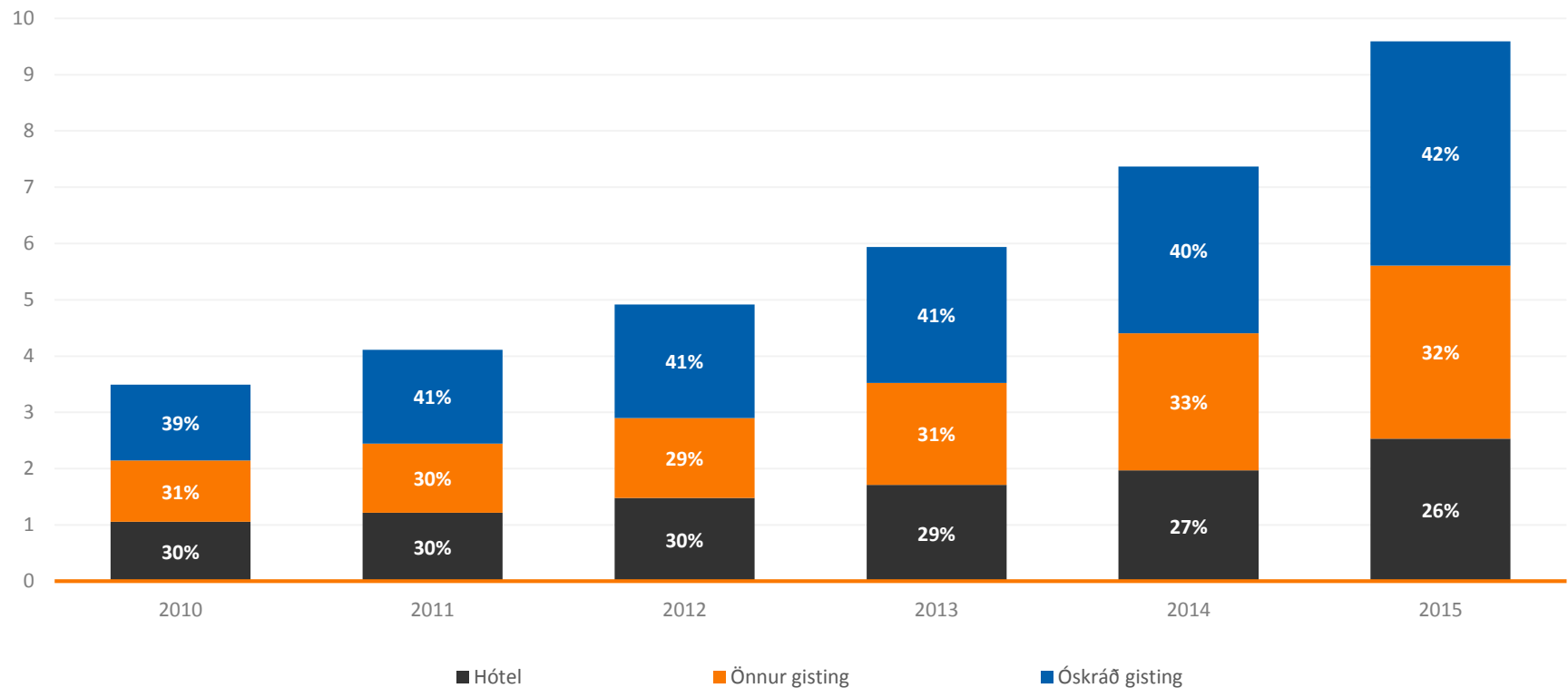
Hlutfallsleg skipting skráðra gistinguþátta 2015

Miðað við kannanir um dvalartíma eru um 40% gistinátta óskráðar

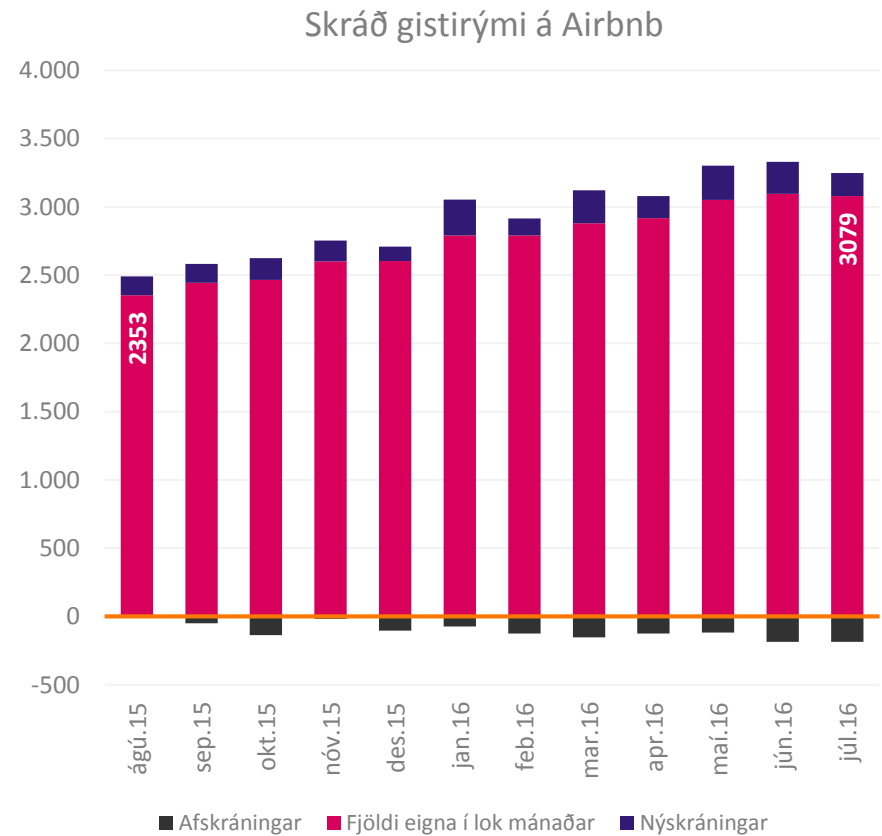
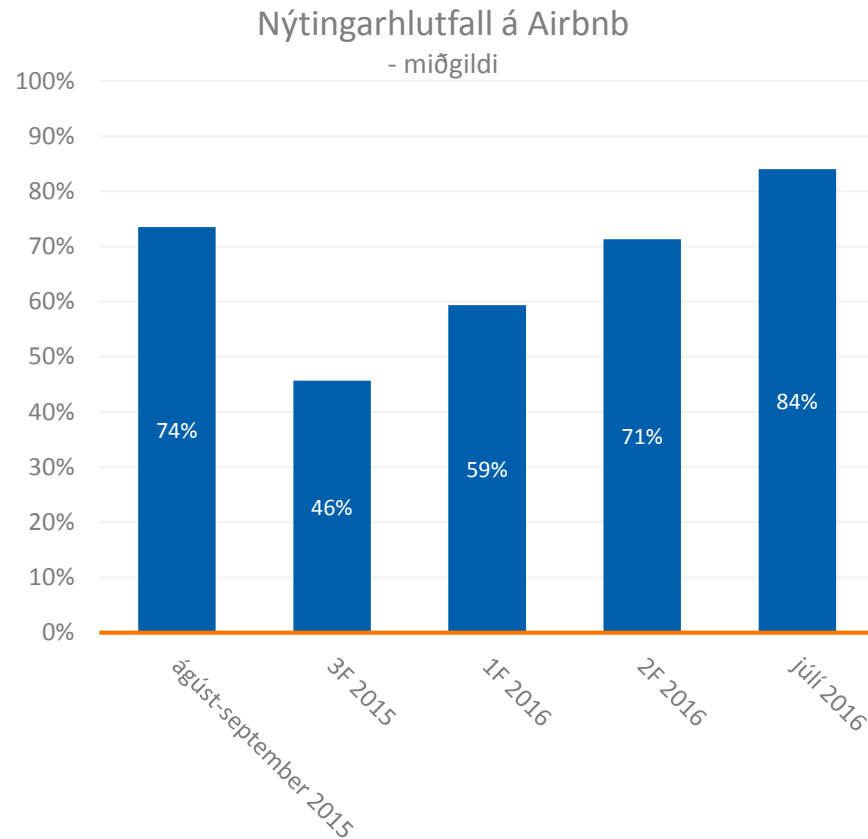
Var einnig þannig fyrir tíma Airbnb

Fjöldi gistinátta erlendra ferðamanna um land allt
- í milljónum

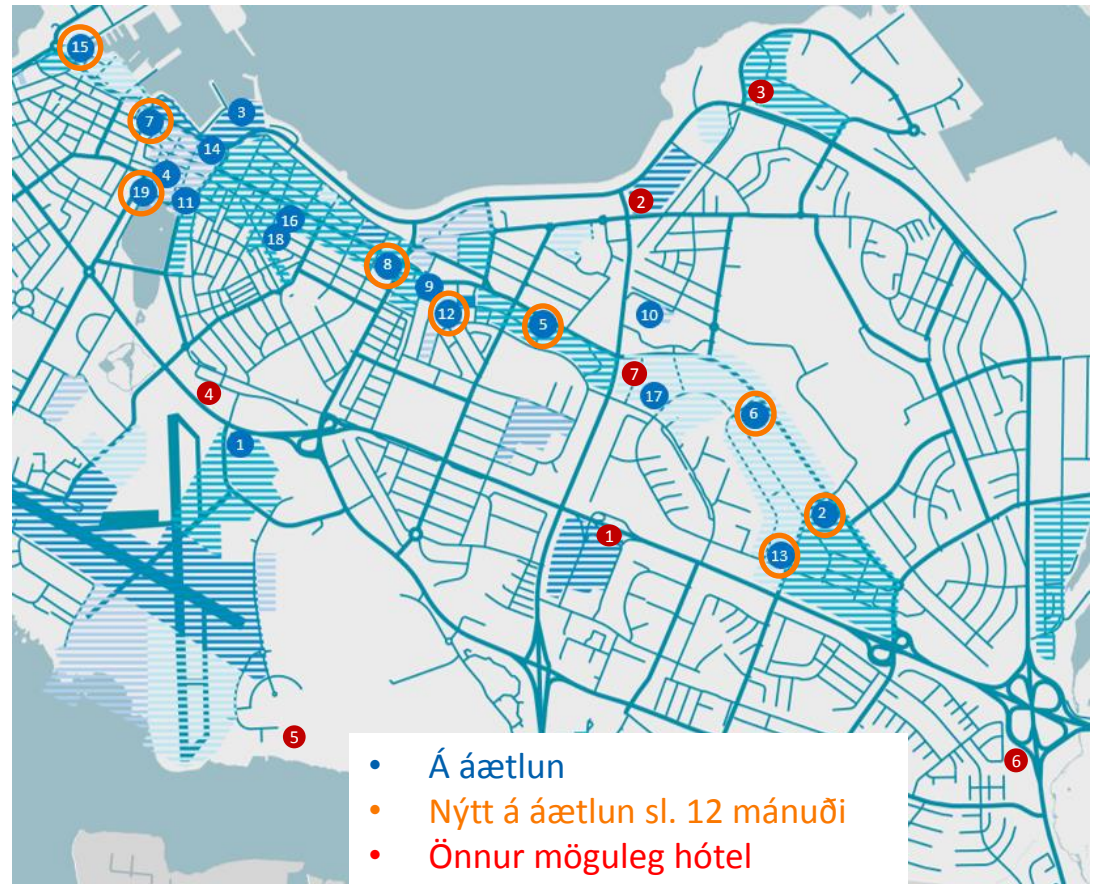
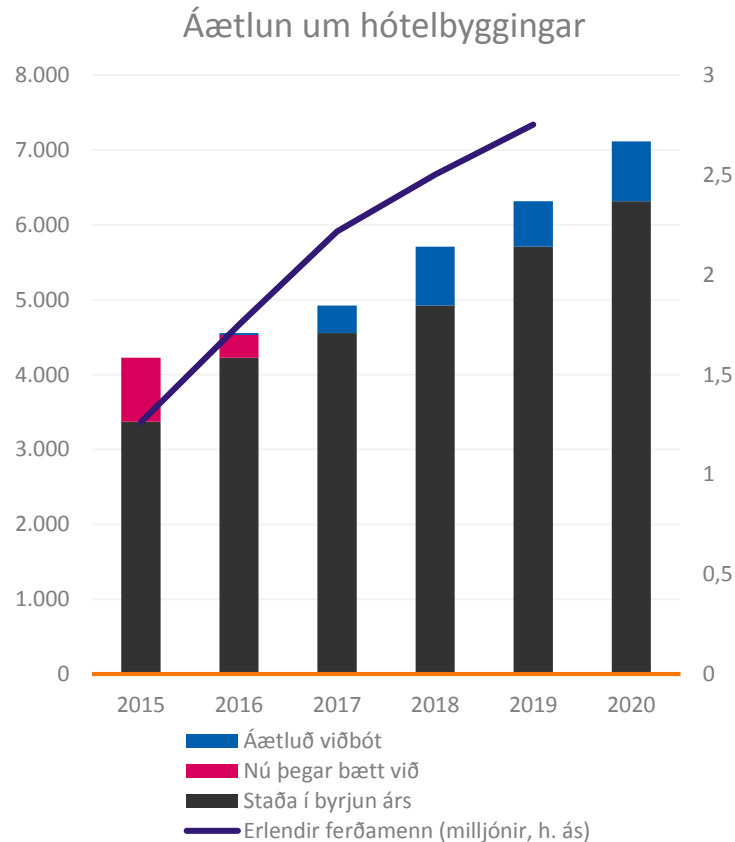
Deiliahagkerfið styður við ferðapjónustuna

Gistirýmum á Airbnb fjölgar og nýting er góð

Mikið hefur bæst við í áætlanir um hótélbyggingar – áætlum um 2.500 ný herbergi á næstu árum

Fjölgun hótélherbergja er nauðsynleg til að mæta auknum straumi ferðamanna

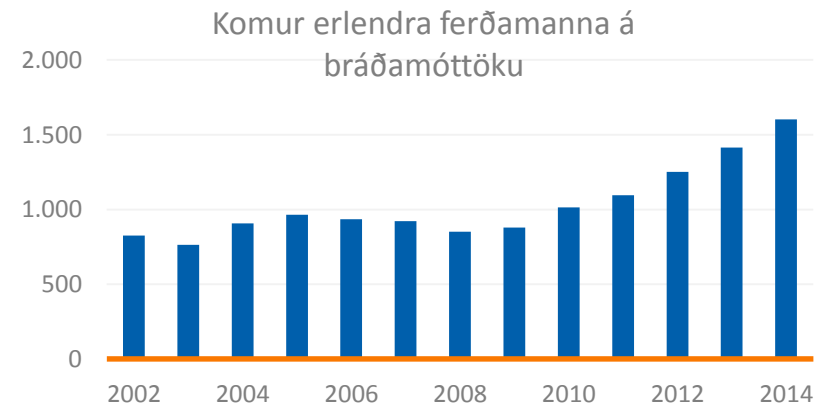
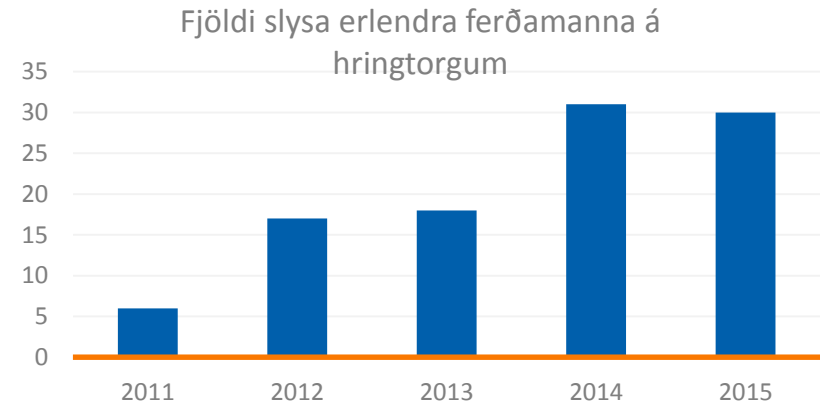
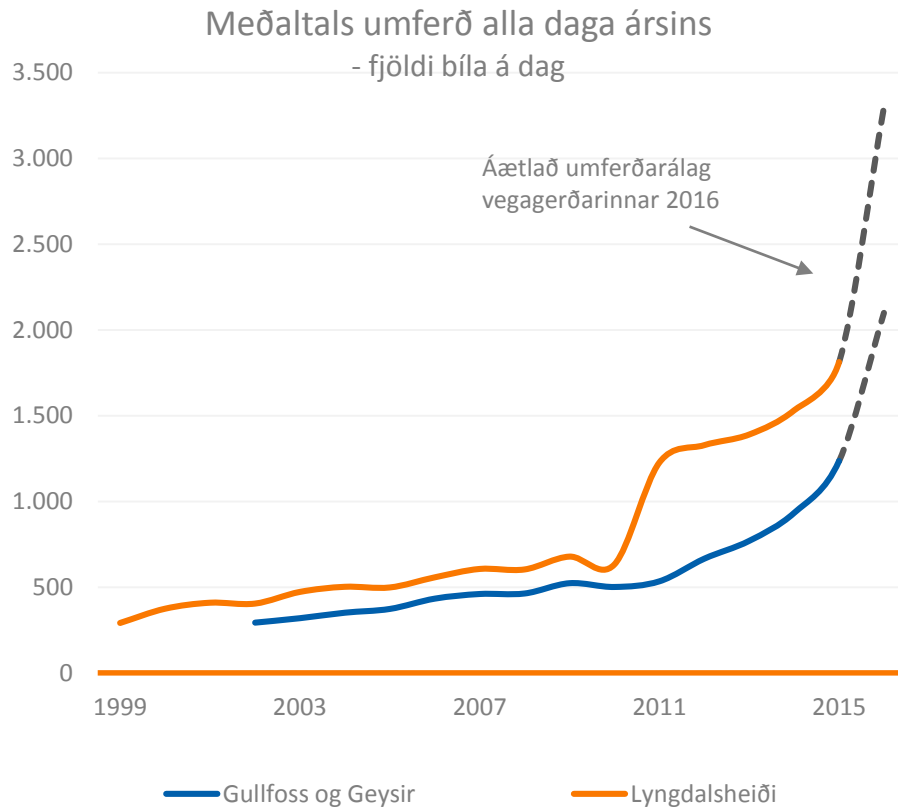

Uppbygging innviða: Hvar þarf að fjárfesta?

Aukin ferðamannafjöldi reynir á ýmsa innviði hagkerfisins

Ferðamannastraumurinn skapar aukið álag á vegakerfið og reynir einnig á löggæslu og heilbrigðiskerfi

Búið að leggja fram þróunaráætlun Keflavíkurflugvallar til ársins 2040

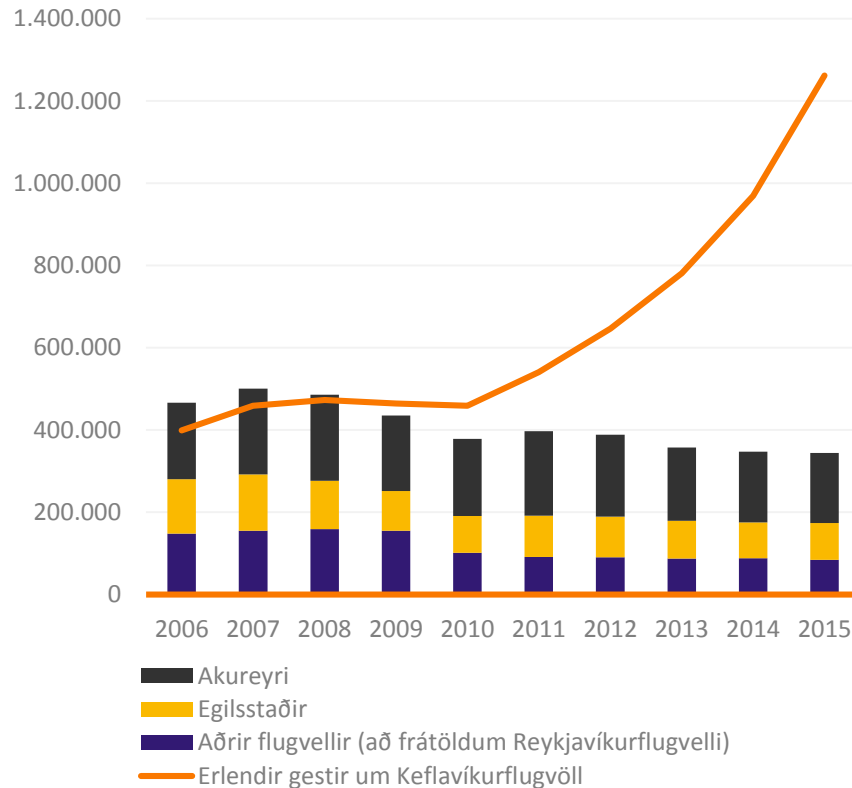
Áætlað er að fjárfesting næstu 5 árin sé á bilinu 50 til 100 ma.kr. samtals eða 10 – 20 ma.kr. á ári.

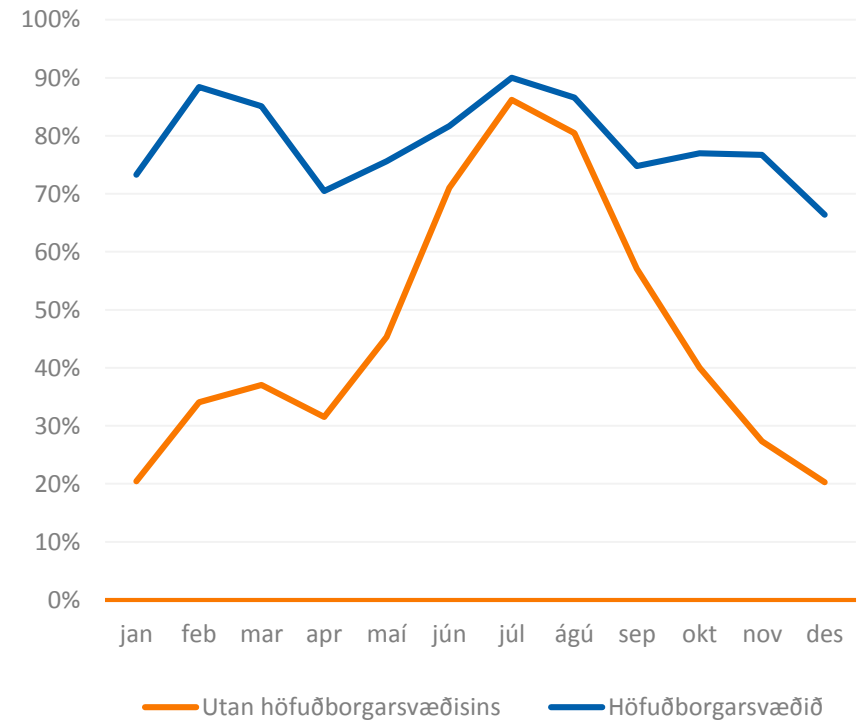
Má efla innanlandsflug frá Keflavíkurflugvelli til að dreifa ferðamönnum betur?

Farþegum í innanlandsflugi fækkar á flestum flugvöllum á meðan erlendum ferðamönnum fjölgar

Innanlandsfarþegar og erlendir gestir
- fjöldi farþega um íslenska flugvelli

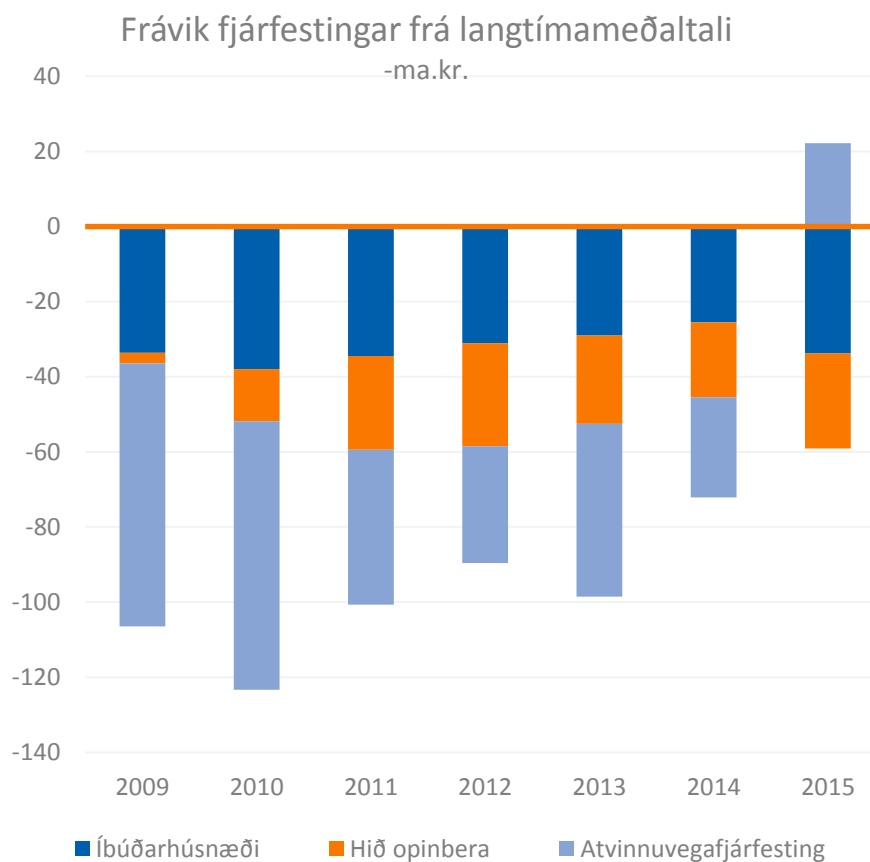
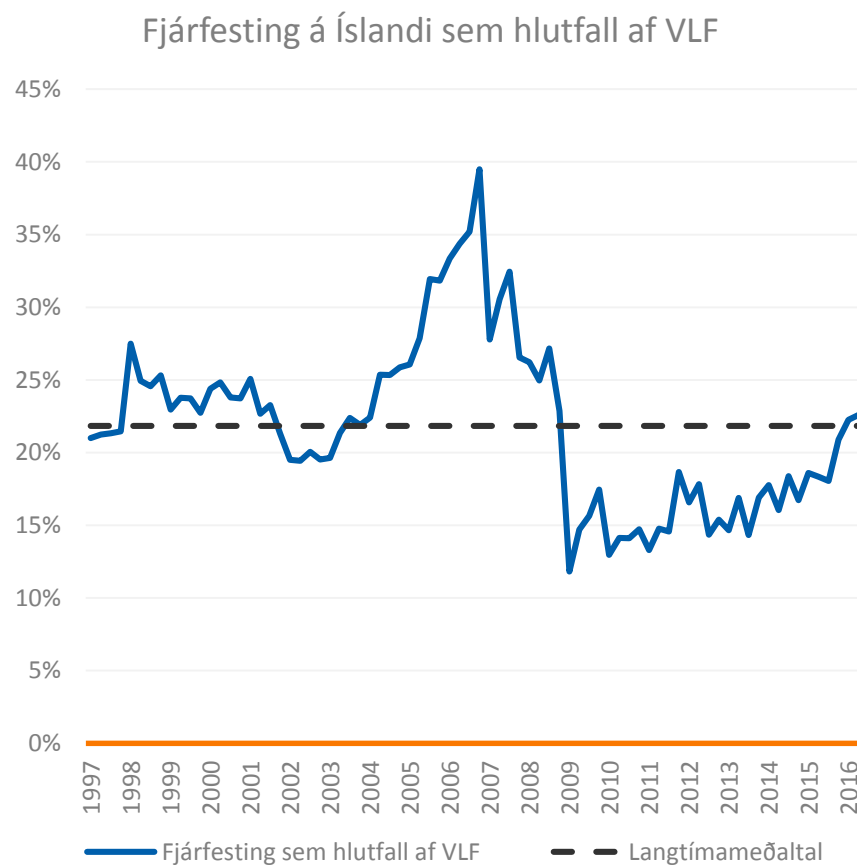

Nýting hótélherbergja árið 2015

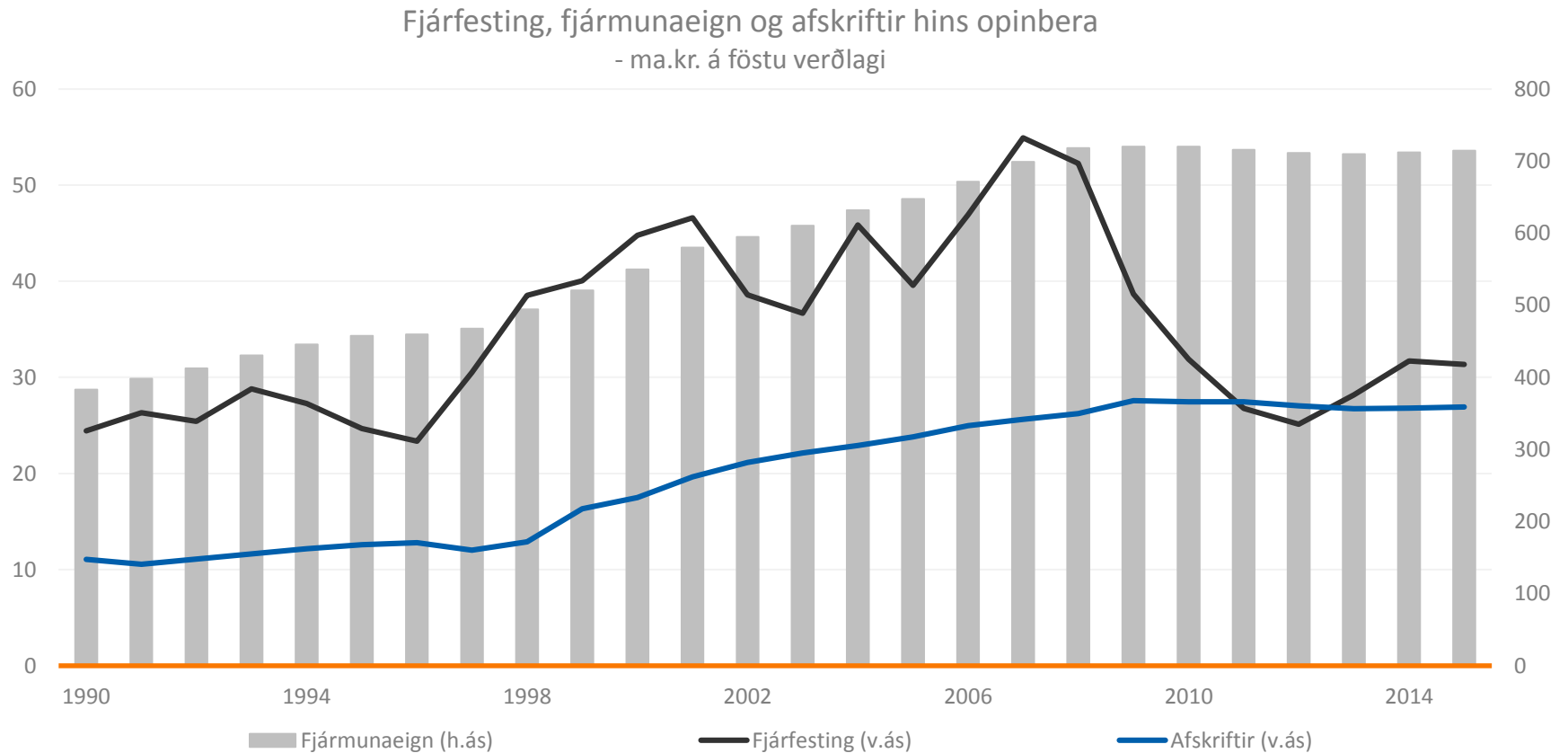
Fjárfesting hefur náð langtímameðaltali sem hlutfall af VLF

Fjárfesting hins opinbera og fjárfesting í íbúðarhúsnæði er þó enn nokkuð undir langtímameðaltali

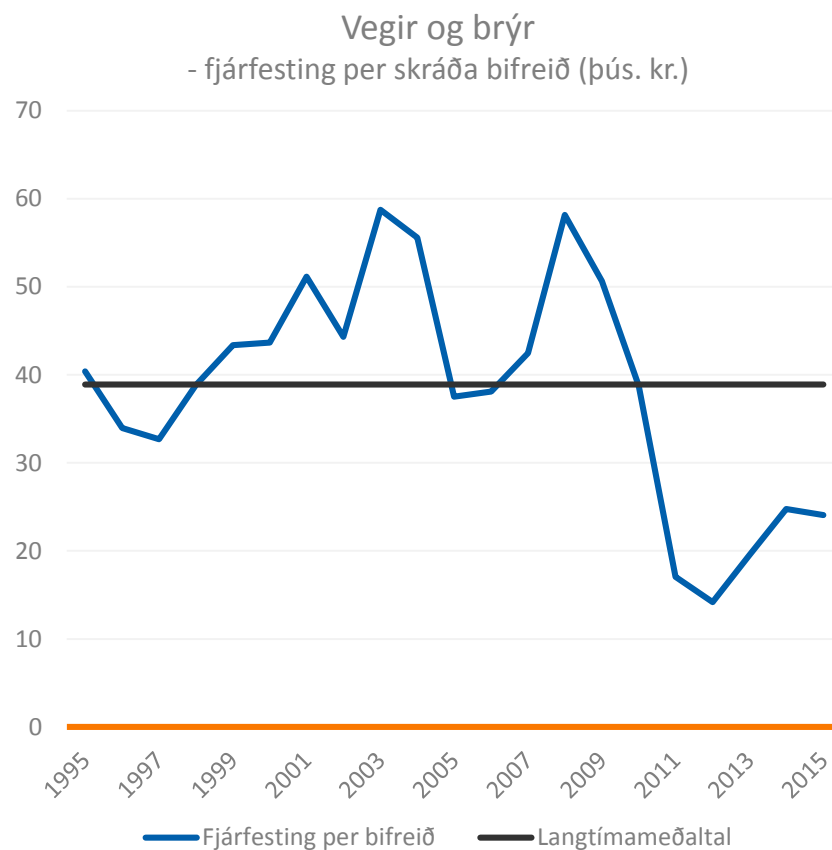
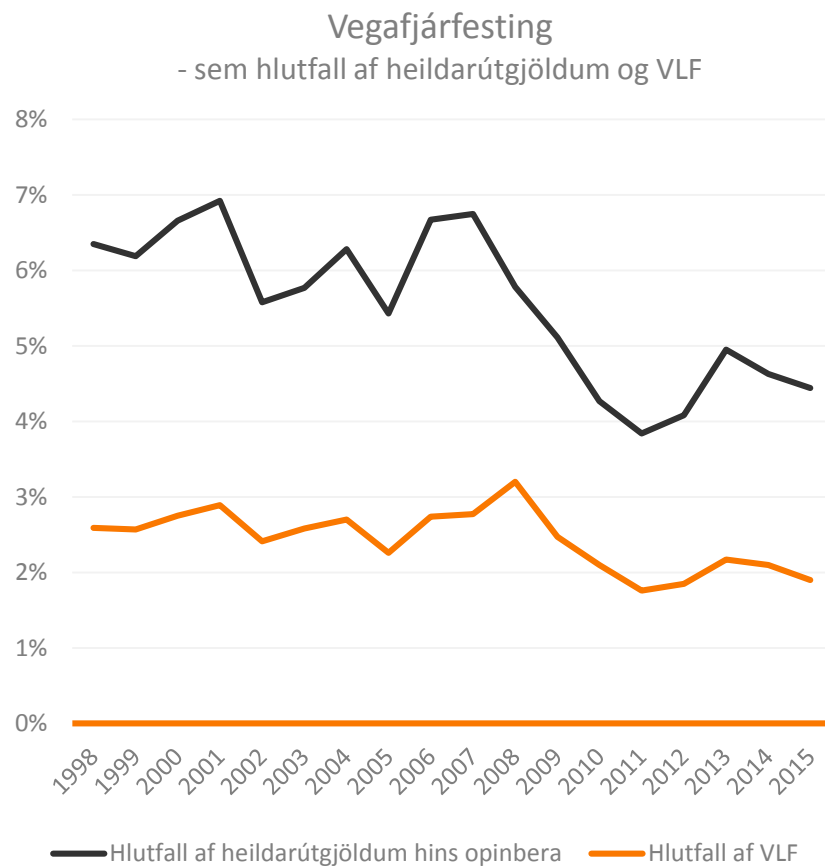
Fjárfesting hins opinbera er sérstaklega lítil í sögulegu samhengi

Fjármunaeign hins opinbera hefur því dregist saman frá árinu 2009 að raunvirði

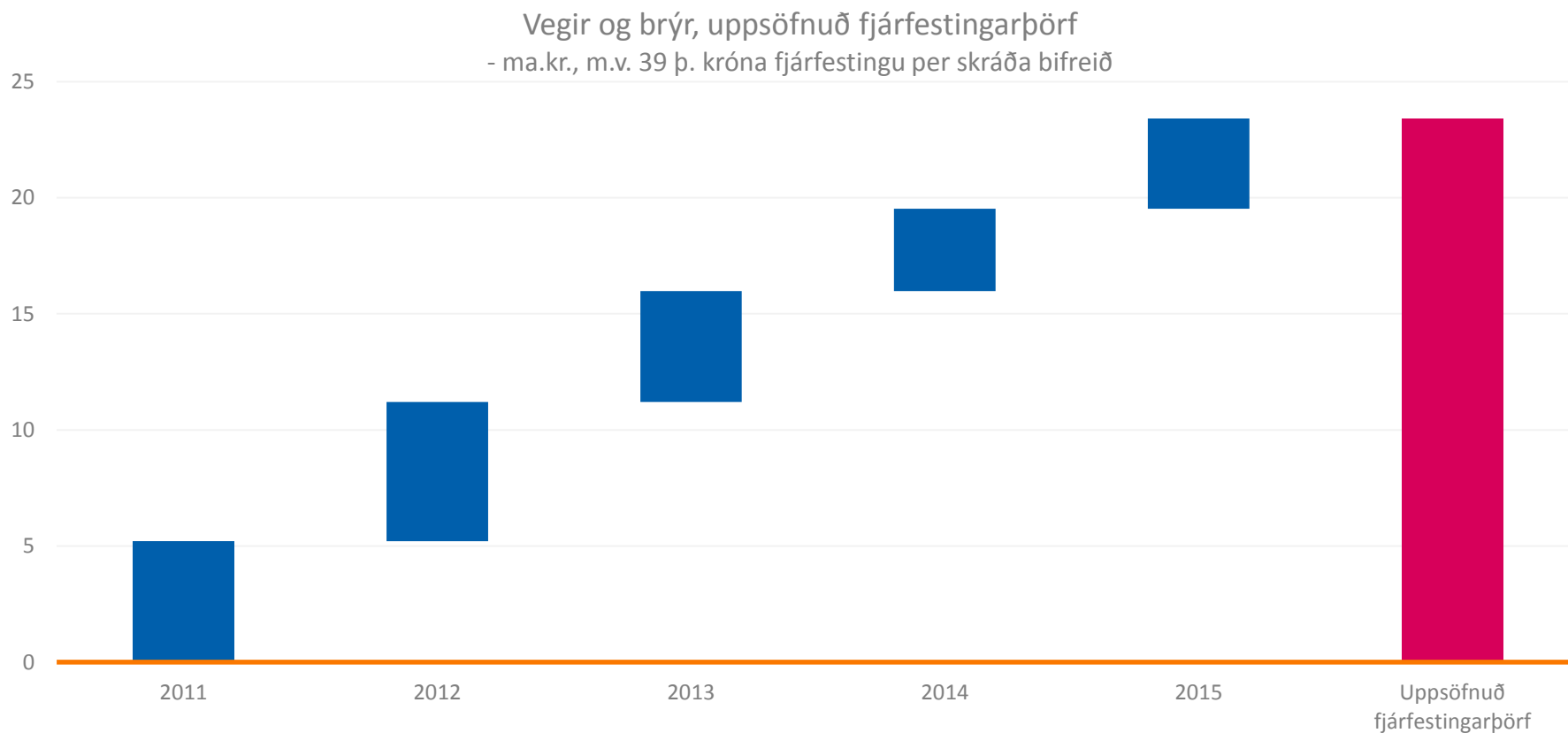
Fjárfesting í vegasamgöngum hefur ekki haldið í við fjölgun bifreiða

Árið 2015 var fjárfesting í vegum og brúm um helmingi minni en árið 1995

Mikil uppsöfnuð þörf eftir fjárfestingum í vegum og brúm ef miðað er við bifreiðafjölda

Gróflega má áætla að uppsöfnuð fjárfestingaþörf í vegum og brúm sé rúmlega 20 ma.kr. frá árinu 2011

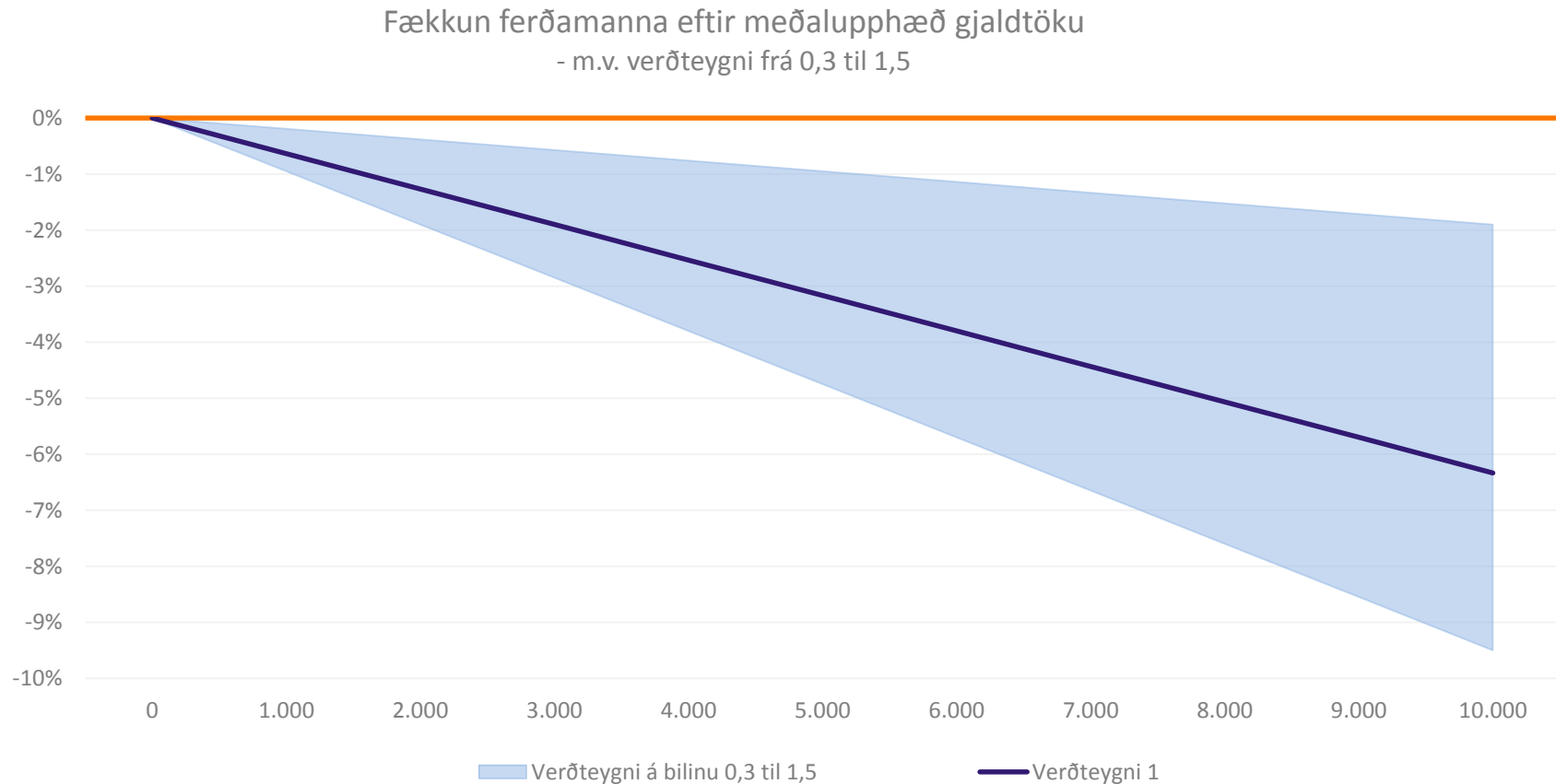
Gjaldtaka þarf að vera hagkvæm og skilvirk

Best er ef tekjur renna til viðkomandi ferðamannastaðar eða sveitarfélags og styðja við uppbyggingu

- Helstu leiðir til gjaldtöku:
 1. **Komu- eða brottfarargjald** sem er lagt á flug til eða frá landi.
 2. **Gistináttaskattur** er í dag 100 kr. á gísteiningu og skilar ríkissjóði um 300 m.kr. á ári.
 3. **Bein gjaldtaka** á ferðamannastöðum.
 1. Ein útfærsla er að selja passa á stærri ferðamannasvæði eins og Náttúrupassinn.
 2. Önnur útfærsla er að rukka fyrir aðgang og/eða bílastæði á einstaka ferðamannastöðum.
 4. **Nýsjálenska leiðin** er að leggja þjónustugjald á þá sem starfa innan atvinnugreinarinnar.

Gjaldtaka gæti slegið á fjölgun ferðamanna en skilar tekjum á móti

Ferðamönnum gæti fjölgað hægar ef gjaldtaka yrði tekin upp

Við stöndum á krossgötum

Djöflaeyja:

- Engin aðgangsstýring
- Grotnandi innviðir og óánægja í samfélaginu
- Krónan verður of sterk og aðrar útflutningsgreinar líða fyrir ferðapjónustu
- Versnandi afkoma ferðapjónustufyrirtækja
- „Betur borgandi“ ferðamenn fælast Ísland
- Orðsporshnekkir

Draumaland:

- Skynsamleg gjaldtaka til uppbyggingar innviða
- Góð dreifing ferðamanna í tíma og rúmi
- Viðráðanlegur vöxtur og ánægja í samfélaginu
- Gengi krónunnar í góðu jafnvægi svo aðrar útflutningsgreinar blómstra
- Framleiðni vex og afkoma ferðapjónustu batnar áfram
- Góðu orðspori er viðhaldið

Fyrirvari

- Kynning þessi er eingöngu ætluð til upplýsinga og er ekki ætluð sem grundvöllur fyrir ákvörðunum móttakanda. Upplýsingar sem fram koma í þessari kynningu fela ekki í sér loforð eða spá um framtíðina. Bankanum ber ekki skylda til að útvega móttakanda aðgang að frekari upplýsingum en þeim sem fram koma í kynningu þessari, eða til að uppfæra þær upplýsingar sem þar koma fram. Bankanum ber ekki skylda til að leiðrétta upplýsingar, reynist þær rangar.
- Upplýsingar um bankann, dótturfélög og hlutdeildarfélög hafa ekki verið staðfestar. Kynning þessi felur ekki í sér tæmandi upplýsingar um bankann, dótturfélög eða hlutdeildarfélög hans.
- Upplýsingar sem fram koma í kynningu þessari eru byggðar á fyrirliggjandi upplýsingum, áætlunum um væntanlega þróun ytri skilyrða o.fl. Eru upplýsingarnar háðar ýmsum óvissuþáttum og geta þær breyst án fyrirvara.
- Bankinn, þ.m.t. hluthafar, stjórnendur, starfsmenn og ráðgjafar þeirra, taka enga ábyrgð á þeim upplýsingum, forsendum og niðurstöðum sem fram koma í kynningunni eða upplýsingum sem eru veittar í tengslum við hana. Munu framangreindir aðilar ekki gefa yfirlýsingar um að upplýsingarnar, forsendurnar og niðurstöðurnar séu nákvæmar, áreiðanlegar eða fullnægjandi og þeir skulu ekki bera skaðabótaábyrgð á tjóni sem rekja má til þess að þær reynist ónákvæmar, óáreiðanlegar eða ófullnægjandi.
- Móttaka þessarar kynningar skal ekki talin fela í sér fjárfestingarráðgjöf af hálfu bankans.
- Með móttöku þessarar kynningar fellst móttakandi á framangreindan ábyrgðarfyrirvara.

Takk fyrir